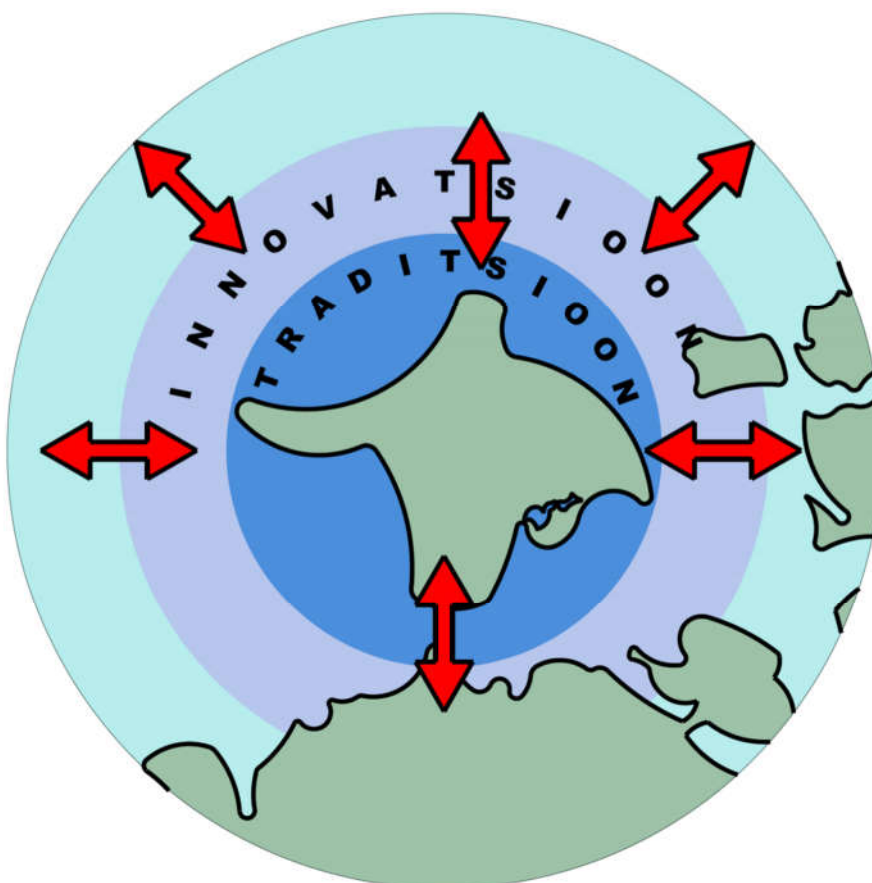

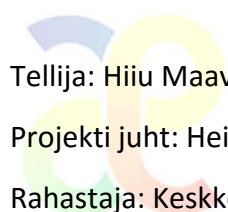
Hiiu maakonna merealade planeering

Hiiu maakond

KÖIDE 1 – TEKST JA JOONISED

Töö nr: 69MP12

Tellija: Hiiu Maavalitsus

Projekti juht: Heiki Kalberg

Rahastaja: Keskkonnainvesteeringute Keskus

Sisukord

1.	Sissejuhatus.....	5
1.1.	Planeeringu eesmärk ja planeeringuala.....	5
1.2.	Planeeringu seos olulisemate riiklike arengudokumentidega.....	6
1.2.1.	Üleriigiline planeering Eesti 2030+.....	7
1.2.2.	Koostatav energiamajanduse arengukava aastani 2030.....	8
1.2.3.	Muud arengudokumendid.....	8
1.3.	Hiiu maakonna mereala ruumilise arengu eesmärgid.....	9
1.3.1.	Ruumilise sidususe tagamine läbi meretranspordi ja tehnilise taristu.....	9
1.3.2.	Mere loodusressurssi säästlik kasutamine.....	9
1.3.3.	Rekreatsioon ning puhkevõimaluste mitmekesistamine merealal.....	10
1.4.	Stsenaariumid.....	10
1.5.	Keskkonnamõju strateegiline hindamine.....	13
1.6.	Riskianalüüs.....	13
1.7.	Mõisted.....	13
2.	Mereala kasutusviisid ja -tingimused.....	16
2.1.	Mere kasutus.....	16
2.2.	Transport.....	17
2.2.1.	Laevatransport.....	17
2.2.2.	Sadamad ja väikesadamad.....	18
2.2.3.	Tuletornid.....	20
2.2.4.	Torujuhtmed ja kaablid.....	20
2.2.5.	Jäätteid.....	22
2.3.	Tootmisotstarbeline alade kasutus.....	22
2.3.1.	Energeetika.....	22
2.3.2.	Maavaravarud.....	28
2.3.3.	Kaadamisalad.....	29
2.3.4.	Kalapüük.....	30
2.3.5.	Agariku püük.....	32
2.3.6.	Vesiviljelus.....	32
2.4.	Puhke- ja turismiotstarbelised tegevused merel ja rannikul.....	34
2.4.1.	Rannikulähedane rekreatsioon.....	34
2.4.2.	Supluskohad.....	35

2.5.	Riigikaitsehuvid	35
2.5.1.	Laskeharjutuste ala	35
2.5.2.	Koostöövajadus.....	35
2.6.	Muinsuskaitsehuvid	36
2.6.1.	Meres olevad mälestised ja nende kaitse.....	36
2.6.1.	Meres olevad veealused kultuuriväärtusega asjad	36
2.6.2.	Kultuuriväärtuste veealused säilitamisalad	36
2.7.	Looduskaitsehuvid	37
2.8.	Liikumispiirangud	38
2.8.1.	Olemasolevad liikumispiirangud.....	38
2.8.2.	Kavandatavad liikumispiirangud	38
3.	Planeeringu lisad	39
3.1.	Planeeringu elluviimine.....	39
3.2.	Kompensatsioonimehhanismide väljatöötamine	42
3.3.	Tuuleparkide visualiseerimine	43

1. Sissejuhatus

1.1. Planeeringu eesmärk ja planeeringuala

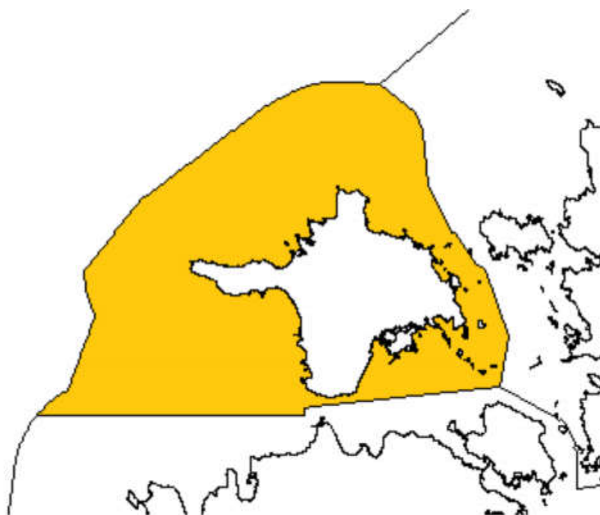
Planeering on algatatud Vabariigi Valitsuse 11.10.2012 korraldusega nr 441 "Maakonnaplaneeringute algatamine Hiiu ja Pärnu maakonnaga piirnevatel merealadel". Korralduse lisas 1 on esitatud planeeringuala, vt Joonis 1.

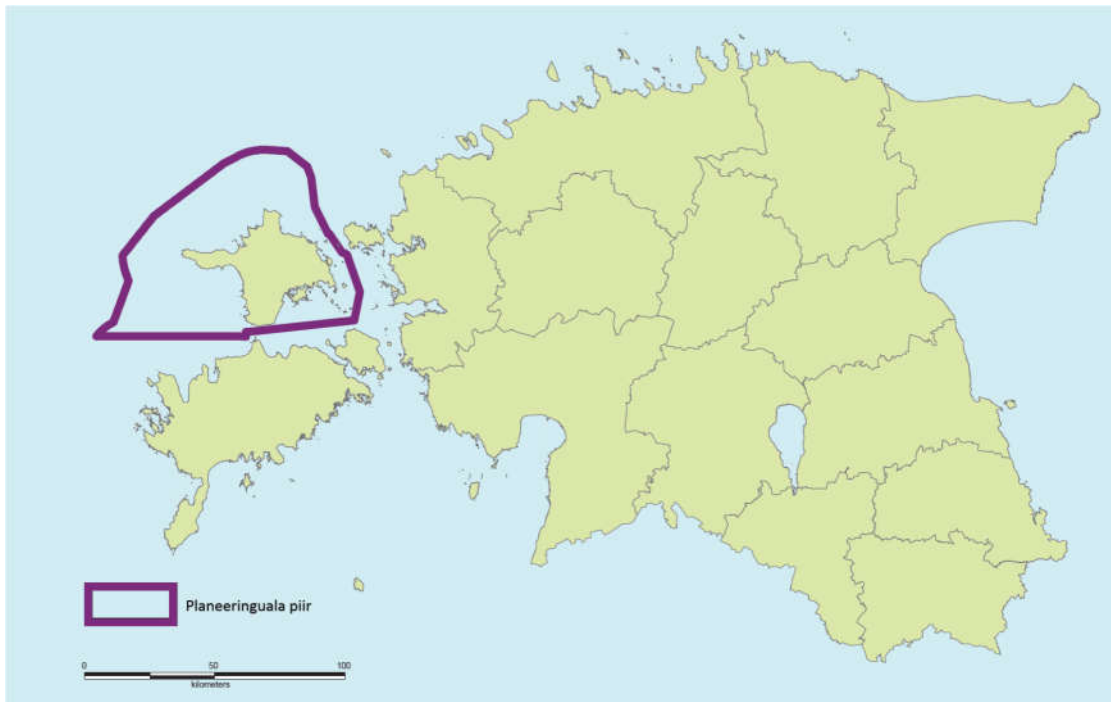
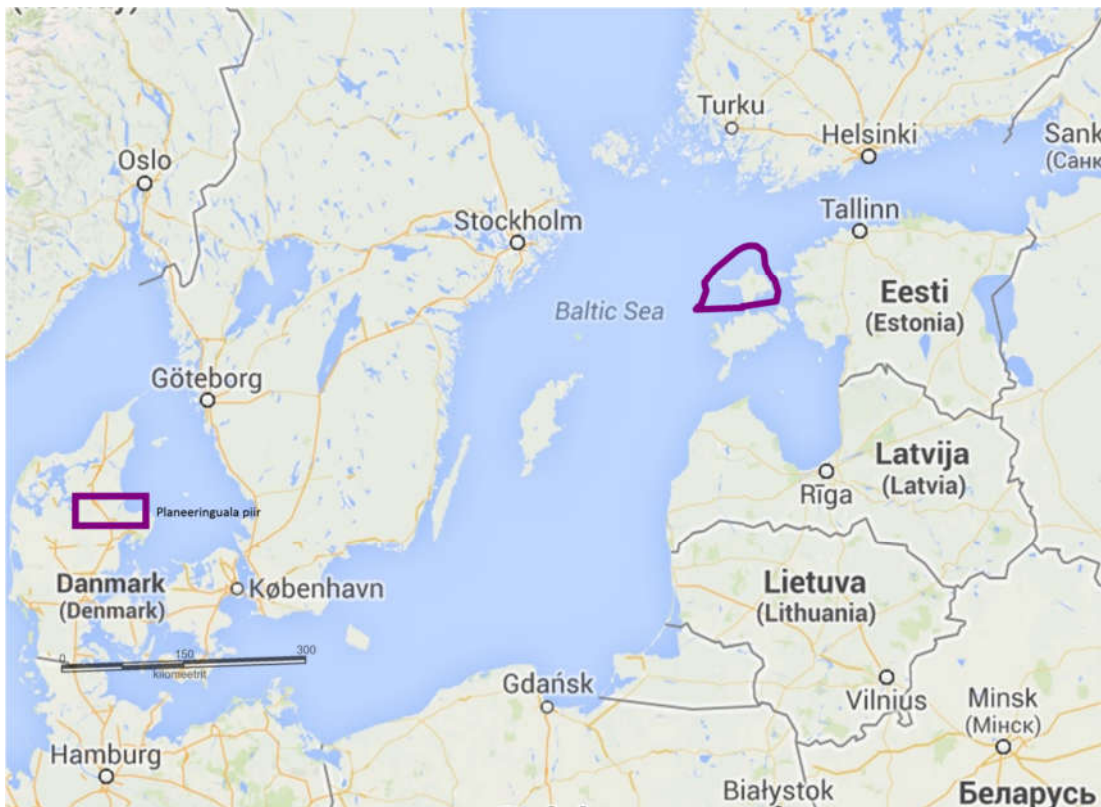
Planeeringu eesmärgiks on tagada Hiiu maakonna mereala ruumilise arengu eesmärkide täitmine läbi kaasava planeerimisprotsessi. Planeeringu ajaline perspektiiv on aasta 2030.

Planeeringu koostamise käigus on analüüsides rahvusvahelisi trende ja riigi strateegilisi dokumente, kaaludes erinevaid arengustsenaariumeid, arvestades majanduslikke, sotsiaalsed ja looduskeskkonnale avalduvaid mõjusid ning integreerides erinevaid valdkondi leitud tegevustele või objektidele sobivaimad asukohad. Seega täidab planeering ühtlasi olulise ruumilise mõjuga objekti asukoha valiku kriteeriume planeerimisseaduse mõistes.

Planeeringu koostamisel on vaadeldud planeeringuala laiemalt esitatud joonisest, hõlmates ka planeeringuala piiri ülest mereala ja maismaal olevat ala koos planeeringulahendust mõjutavate seoste sh objektidega. Planeering kehtestatakse ainult merealal ja esitatud piiri ulatuses, planeeringuala piir on esitatud põhijoonisel. Objektid maismaal ja naabermaakondade merealal on eelkõige asjakohane, seonduv taustinfo, mida on peetud otstarbekaks esitada tulenevalt vastastikusest ruumilisest ja funktsionaalsest mõjust (merealale kavandatud objektid mõjutavad maismaal olevat ning vastupidi), samuti on analüüsi käigus vaadatud mereala laiemalt, kui piiritletud planeeringuala. Maismaad hõlmava maakonnaplaneeringu ja kohaliku omavalitsuse taseme planeeringute koostamisel tuleb tagada mereala planeeringu elluviidavus.

Joonis 1. Hiiu maakonnaga piirnev mereala

Joonis 2. Planeeringuala suhestatuna Eestiga**Joonis 3. Planeeringuala suhestatuna Läänemerega**

1.2. Planeeringu seos olulisemate riiklike arengudokumentidega

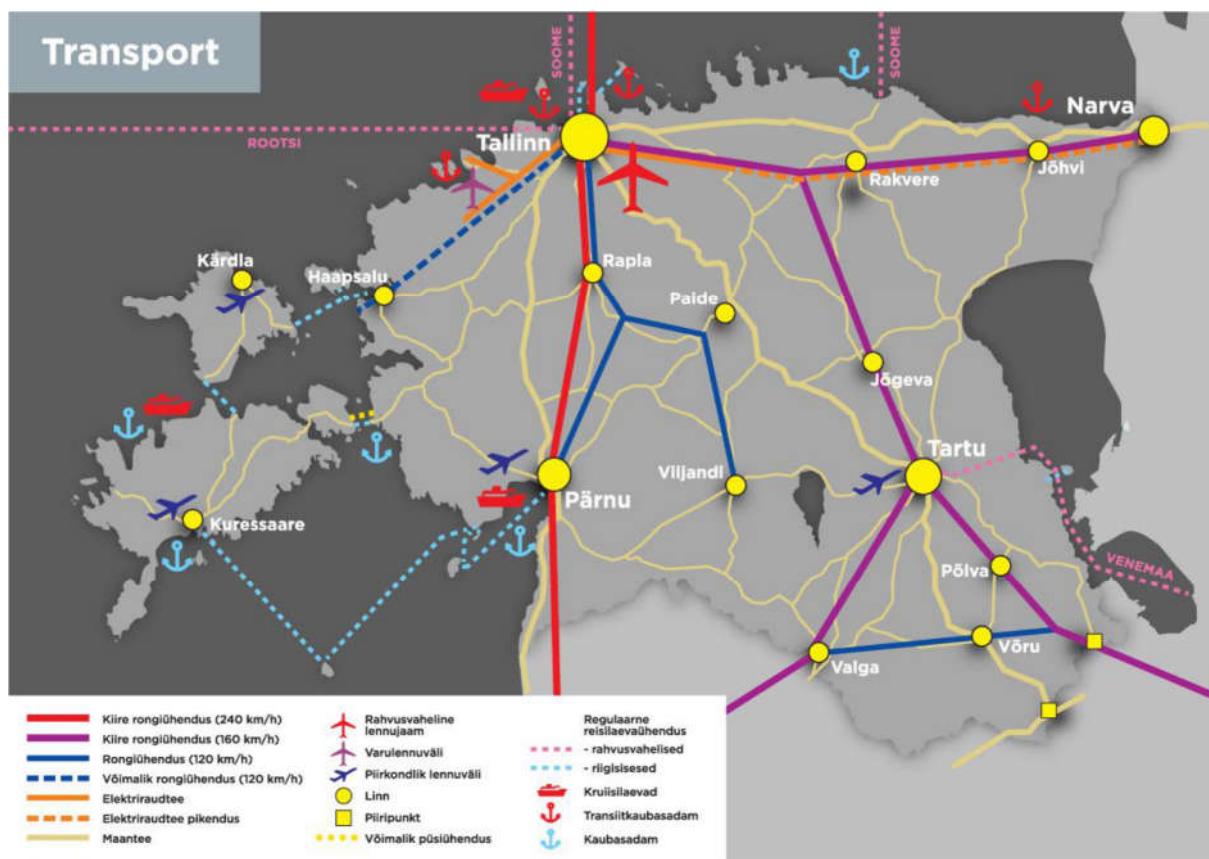
Käesolevas peatükis on välja toodud olulisemad riigi tasandi strateegilised ja pikaajalised strateegilised dokumendid, mis avaldavad olulist mõju Hiiu maakonna merealadele ning millega ka Hiiu ruumilise arengu eesmärgid on otseselt seotud. Planeeringu koostamisel on arvestatud ka teisi valdkondlikke arengukavasid ning rahvusvahelisi trende ning EL tegevuskavasid.

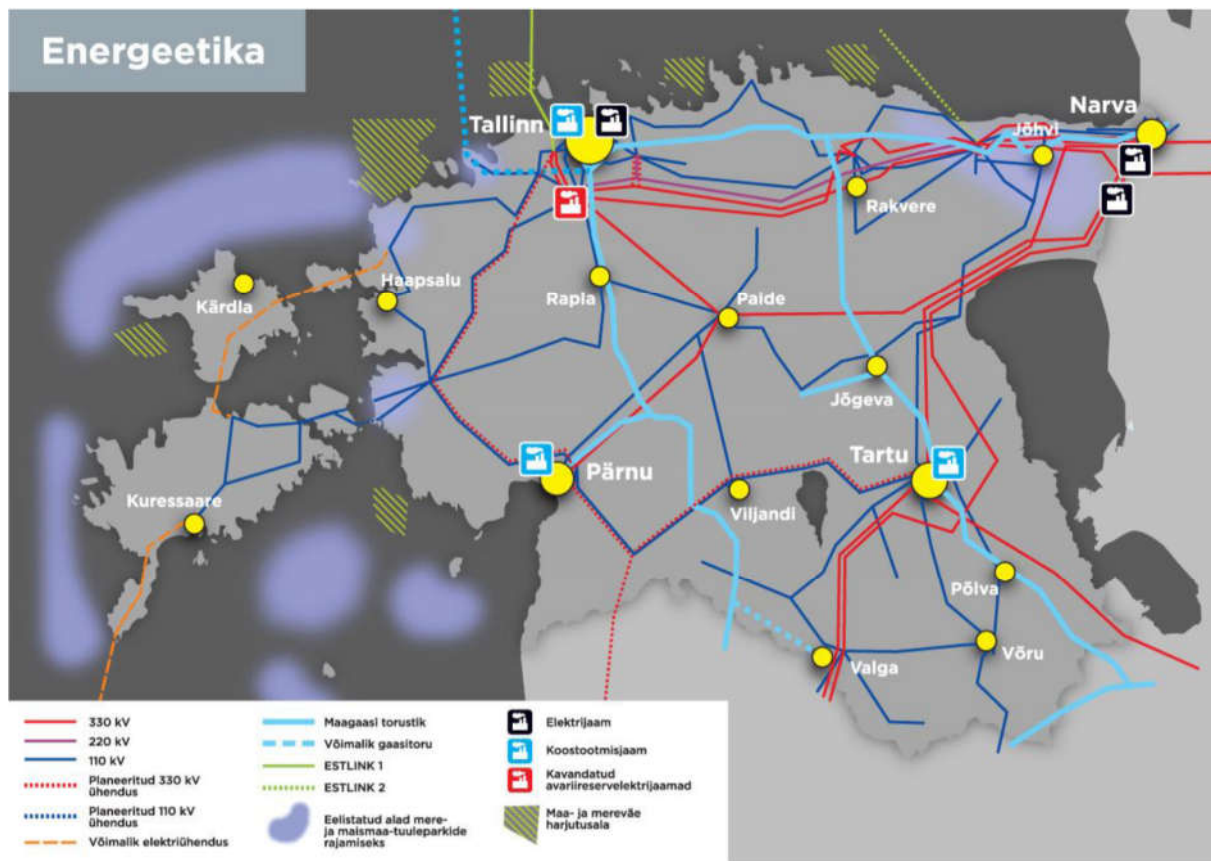
1.2.1. Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Üleriigilises planeeringus on Hiiu maakonna merealade planeerimisele kaudset või otsest sisendit andvana märgitud järgmist:

- transpordivõrgu põhistruktuuri joonisel (vt Joonis 4) on Hiiumaal riigisisene laevaühendus ja piirkondlik lennuväli. Kruisi- ega kaubasadamat üleriigilise planeeringuga Hiiumaale kavandatud ei ole;
- kogu Eesti rannikul tuleb välja arendada riigi seisukohalt optimaalne väikesadamate kett, mis seob saared mandriga ja edendab turismialaseid otsesidemeid välisriikidega. Selline kett aitab kindlustada saarte ja rannikualade majanduslikku baasi. Väikesadamate arendamisel on otstarbekas ühitada erinevad kasutusotstarbed (kalandus, turism, rekreatsioon jne). Väikesadamate haakuvus tagamaal pakutavate teenustega tekitab sünergia, mis parandab turismi arenguvõimalusi. Väga tähtis on tagada hea ligipääs väikesadamatele – nii merel kui ka siseveekogudes;
- energiavarustuse ja võrguühenduste arengusuundade joonisel (vt Joonis 5) Hiiumaast põhjas, loodes ja läänes olev mereala eelistatud alana tuuleparkide rajamiseks. Meretuuleparkide ehitamise potentsiaal on märgitud Lääne, Hiiu, Saare ja Pärnu maakonnas.

Joonis 4. Transpordivõrgu joonis üleriigilisest planeeringust

Joonis 5. Energeetika joonis üleriigilisest planeeringust**1.2.2. Koostatav energiamajanduse arengukava aastani 2030**

Arvesse on võetud kehtivas elektrimajanduse arengukavas aastani 2018 toodud suuniseid. Elektrimajanduse arengukava 2018 jõustus 2009. aastal, selle järel on valitsus kehtestanud üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ ja alustanud uue energiamajanduse arengukava väljatöötamist. Lähtuvalt sellest, et uue energiamajanduse arengukava koostamisel kasutatakse värskema infoga dokumente ei ole tuuleenergia potentsiaali osas arvesse võetud kehtiva, kuid vananenud infoga dokumendis (Elektrimajanduse arengukava aastani 2018) seatud meretuuleparkide tootmisvõimsusi.

Tuuleenergia ressursi potentsiaal on energiamajanduse arengukavas aastani 2030 vastavalt tabelile Avamere tuuleenergia potentsiaal. Täpsemat asukohapõhist jaotust määratud ei ole, esitatud on potentsiaal kogu Eesti avamere kohta. On teada, et lähtuvalt looduslikest tingimustest ja riigikaitsest vajadustest ei sobi tuuleparkide rajamiseks Eesti põhjapoolne rannikumeri. Planeeringuga annab Hiiumaa oma panuse tuuleenergia potentsiaali ära kasutamiseks, kuid see ei tähenda, et kogu potentsiaal realiseeruks Hiiu maakonda ümbritseval merealal.

Tabel 1. Avamere tuuleenergia potentsiaal

	2012	2020	2030	2040	2050
Tuuleenergia, MW	0	250	1550	1550	1550

1.2.3. Muud arengudokumendid

Lisaks eespool toodud viidetele transpordi- ja energiamajanduse valdkonnas on koostatud töö seos Eesti merenduspoliitikaga 2012-2020, transpordi arengukavaga 2014-2020, Eesti keskkonnanstrateegiaga aastani 2030, Looduskaitse arengukavaga aastani 2020, Riigikaitse

arengukavaga 2013-2022 jne. Erineva valdkonna ja tasandi arengudokumentide, mis mõjutavad maakonnaplaneeringut ning mida omakorda mõjutab maakonnaplaneering, nimekiri on lähtuvalt ajahetkest lahtine ning tegevuste detailsemal kavandamisel tuleb lähtuda ajahetkel olemas olevatest dokumentidest.

1.3. Hiiu maakonna mereala ruumilise arengu eesmärgid

Hiiu mereala maakonnaplaneeringu koostamise käigus on formuleeritud Hiiumaa mereala ruumilise arengu eesmärk, milleks on:

Hiiumaa mereala ressursside väärtustamine, säilitamine ja jätkusuutlik kasutamine Hiiumaa huvides, mis tagab Hiiumaa tasakaalustatud arengu.

Tasakaalustatud arengu saavutamiseks eelistatakse ja soodustatakse loodusressursse säästvaid uusi tehnoloogilisi lahendusi, sinimajandust kui jätkusuutliku meremajandamisega (sh mereturism, taastuvenergeetika, vesiviljelus) seotud töökohtade loomist ja teket, traditsioonilise kalapüügi säilitamist, meresõidu edendamist. Looduskaitsealade (sh Natura alade) moodustamisel ning kaitse-eeskirjade koostamisel analüüsitakse majanduslikke ja sotsiaalseid mõjusid Hiiumaa arengu seisukohalt. Mereruumi majanduslikku kasutamist puudutavate otsuste puhul kaalutakse nende sotsiaalseid ja keskkonnakaitselisi mõjusid ning arvestatakse parimate valdkonda puudutavate teadmistega.

Ruumilise arengu alaeesmärgid, millega täpsustatakse eesmärki ja selle saavutamiseks vajalikke tegevusi, on:

1.3.1. Ruumilise sidususe tagamine läbi meretranspordi ja tehnilise taristu

Sadamavõrgustiku arendamine:

- merele juurdepääsude tagamine kalanduse, mereturismi, kaubavahetuse ja vabatahtliku päästevõimekuse arendamiseks; maismaal sadamate kompleksne arendamine (juurdepääsud, teenused);
- Hiiumaa igas piirkonnas (põhja-, lõuna-, ida-, lääneosas) sadamate arendamine, tugevdades mh saare lääneosas sobivate looduslike eeldustega Ristna-Kalana sadama arengut;
- reostustõrjevõimekuse ja merepääste tugevdamine vähemalt ühes Hiiumaa sadamas.

Hiiumaa elektrienergiaga varustatuse tagamine:

- ringtoite väljaehitamine varustuskindluse tagamiseks Läänemaa ja Saaremaa suunal.

1.3.2. Mere loodusressurssi säästlik kasutamine

Loodusväärtuste kaitse tagamine:

- uute tegevuste planeerimisel loodusväärtuste kaitseks vajalike tingimuste tagamine.

Kalanduse jätkusuutlik areng:

- kalavarude taastootmise tagamine – kudealade säilitamine ja nende tingimuste parandamine;
- rannapüügivõimaluste ning -alade tagamine;
- traalpüügivõimaluste ning -alade tagamine;
- vesiviljeluse arendamine;
- agariku püügivõimaluste säilitamine.

Taastuvate energiaressursside kasutamine ja arendamine merealal:

- meretuuleparkide rajamise võimaldamine tulenevalt tuuleenergia potentsiaali olemasolust Hiiumaa ümbruses;
- laineenergeetika arenguvõimaluste väljaselgitamine;
- mere taastuvenergeetika tehnoloogiate arenguga seonduva kompetentsi ja hariduse edendamiseks Hiiumaal, nii loodava Läänemere kompetentsikeskuse kui ametikooli baasil, võimaluste tagamine;
- mudavarude väärimise võimaluste tagamine SPA turismi arendamisel.

1.3.3. Rekreatsioon ning puhkevõimaluste mitmekesistamine merealal

Mereturismi mitmekesistamine:

- mereturismi sihtgrupipõhine arendamine (loodus-, tuulepargi-, tuletorni-, kala-, linnu-, hülge-, jäätee, kajaki, SPA, sukeldumise ja surfiturism);
- rannäärsete puhkealade arendamine.

1.4. Stsenaariumid

Eesmärgina püstitatud Hiiumaa tasakaalustatud arengu tagamiseks (läbi mereala ressursside väärtustamise, säilitamise ja Hiiumaa huvides jätkusuutliku kasutamise), koostati analüüsiprotsessis teema edasiseks käsitlemiseks kolm stsenaariumi, mille sisu planeeringu protsessis ei muutu ja stsenaariume seaduse mõistes ei kehtestata. Allpool on esitatud stsenaariumite koostamise eeldused ja stsenaariumid ise.

Lähtuvalt üleriigilisest planeeringust Eesti 2030+ on võimalikuks tuuleparkide rajamise alaks Hiiumaa põhja- ja lääneosa. Üleriigilise planeeringu energeetika ekspertgrupi seisukohtadest lähtuvalt tuleks tagada meretuuleparkide kaugus väikesaartest, muinsus- ja looduskaitsealadest ning turismi sihtkohtadest (rannad, looduslikus seisundis sood vms) vähemalt 4 km, seega on üheks võimalikuks tuulepargi kauguseks rannajoonest 4 kilomeetrit.

Loode-Eesti rannikumerre kavandatavate tuuleparkide rajamisega kaasnevate keskkonnamõjude hindamise raames toimunud avalike arutelude ja avalike väljapanekute käigus jõuti seisukohale mitte rajada tuuleparke rannale lähemale kui 12 km.

12 km seisukohta on toetanud ka mereala maakonnaplaneeringu koostamise käigus moodustatud ning erinevaid osapooli esindav juhtrühm. Stsenaariume on põhjalikumalt käsitletud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes, lühikäitluse on antud alljärgnevalt.

Stsenaarium 1 – arengu võtmeteguriks on kalandus ja turism, vt Joonis 6.

Jätkub kalapüük (traalpüük + rannapüük) senistes asukohtades, lisaks traditsioonilisele kalapüügile edendatakse ka turismi (rannaturism, mereturism, laeva-, jahi- ja paaditurism, kalaturism).

Turism on suunitlusega ajaloolisele maastikule, kus pole ühtegi segavat nn 21. saj objekti (tuulikud, mahutid, mastid jms), ja vaatele merele. Hiiumaa on loodusliku keskkonna ja traditsioonilise maastikumustriga väga aktiivne puhkepiirkond, kuhu saab tulla praami, lennuki ja isiklike veesõidukitega (jahid, kaatrid jms). Suvel, turismi tipphetkedel, tuleb turisminduse sektorisse kaasata kogu vaba tööjõud või palgata täiendavat tööjõudu mujalt.

Tuuleparke merele ja maismaale ei ehitata.

Stsenaarium 2 – arengu võtmeteguriks on kalandus, turism ja tuulepargid – merel asuvad tuulepargid on rannast kaugemal kui 12 kilomeetrit, vt Joonis 7.

Kalapüügialad on kohati piiratud ja killustatud tuuleparkide poolt, lisaks traditsioonilisele kalapüügile edendatakse ka turismi (rannaturism, mereturism, laeva-, jahi- ja paaditurism, kalaturism).

Turism on traditsiooniline, vaated merele on osaliselt häiritud tuuleparkide poolt. Hiiumaa on aktiivne puhkepiirkond, kuhu saab tulla praami, lennuki ja isiklike veesõidukitega (jahid, kaatrid jms). Võib areneda ka turism, mis on seotud tuuleparkide külastamisega ning turismisektor kasutab taastuvenergiat (st rohemajanduse eelisarendamist).

Tuulepargialad paiknevad rannikust vähemalt 12 km kaugusel, tuuleparkidele ühendamise vajalikkusest lähtuvalt on loodud Hiiumaa ja mandri vahel varustuskindlust parandav ringtoide. Ettevõtete energiavarustus on Hiiumaal tagatud. Tuuleenergeetikast toodetav energia on suunatud ilmselt ka ekspordiks.

Stsenaarium 3 – arengu võtmeteguriks on mere tuuleparkide areng – merel asuvad tuulepargid on rannast kaugemal kui 4 kilomeetrit, vt Joonis 8.

Kalapüügialad on märgatavalt piiratud ja killustatud tuuleparkide poolt, mere- ja kalaturismi aktiivsus on mõnevõrra vähenenud.

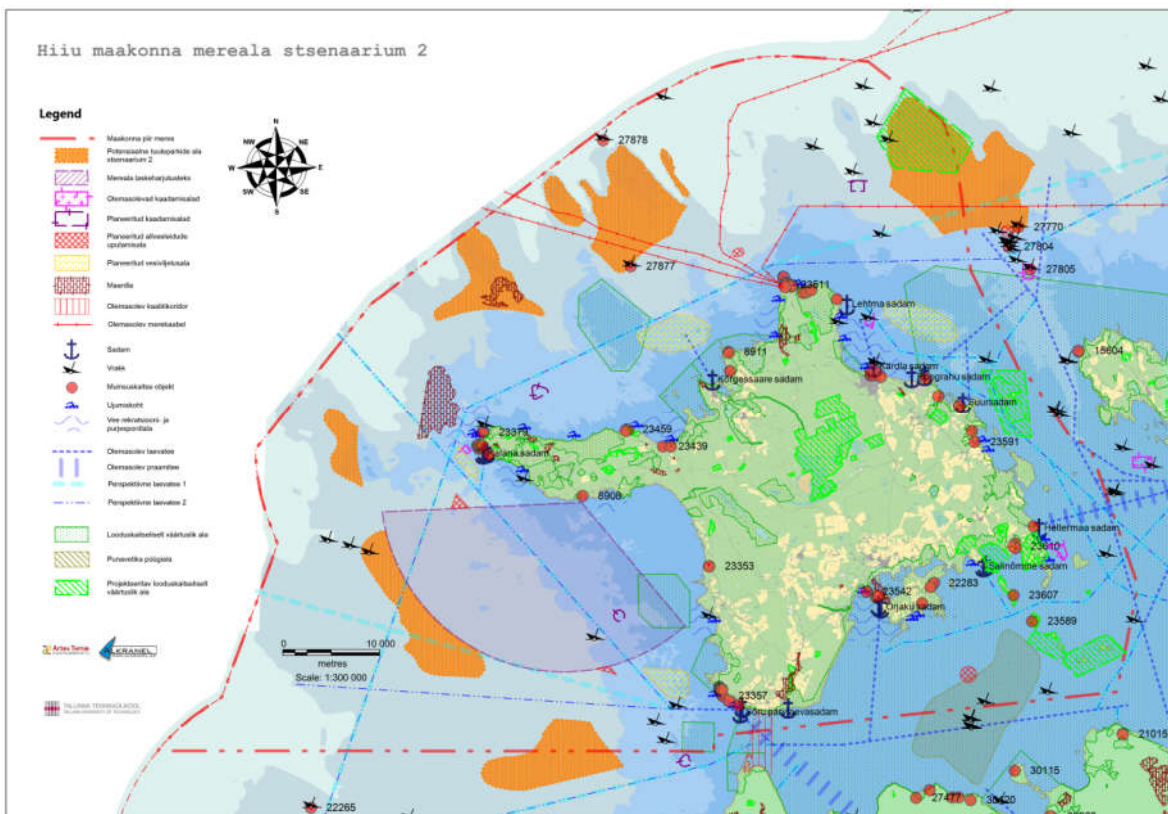
Turism on traditsiooniline, kuid vaated merele on oluliselt häiritud tuuleparkide poolt. Hiiumaa on puhkepiirkond, kuhu saab tulla praami, lennuki ja isiklike veesõidukitega (jahid, kaatrid jms). Võib areneda ka turism, mis on seotud tuuleparkide külastamisega.

Tuulepargialad on võrreldes II stsenaariumiga oluliselt suuremal pindalal, paiknevad rannikust minimaalselt 4 km kaugusel (erandiks on Kõpu poolsaare tipust läänes olev ala). Tuuleenergeetikast toodetav energia on suunatud ilmselt ka ekspordiks.

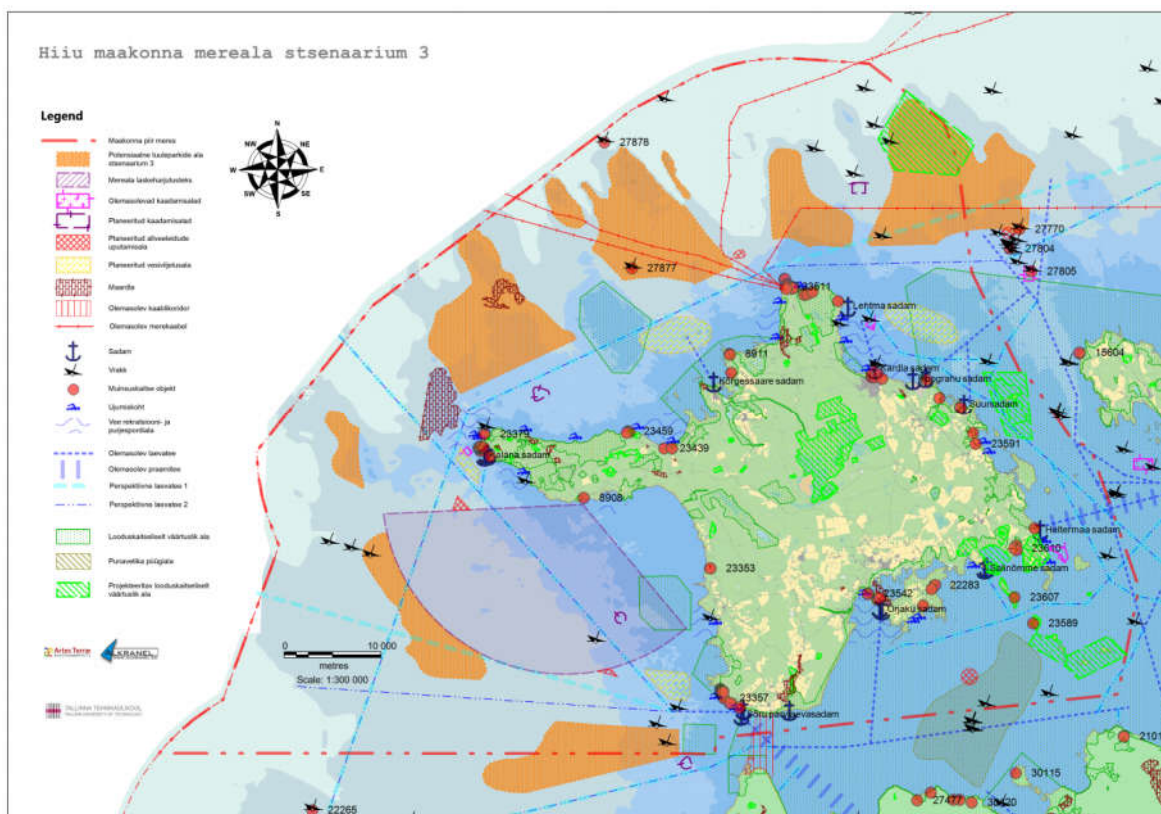
Esitatud stsenaariumeid hinnati keskkonnamõju strateegiline hindamise käigus ning nendest lähtuvalt tuli sisend planeeringusse, vt KSH aruanne ptk 3.

Artes Terrae

Joonis 8. Mereala stsenaarium 3

1.5. Keskkonnamõju strateegiline hindamine

Planeeringu juurde kuulub lisana keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne koos kõigi oma lisadega.

KSH aruandest tulenevaid leevendavaid meetmeid on planeeringu koostamisel järgitud ning planeeringu täpsusastmega kokkusobivad meetmed ka planeeringusse integreeritud. KSH aruanne sisaldab ka detailsemaid tegutsemisjuhiseid, mida ei määrata maakonnaplaneeringuga ning mida seetõttu planeeringus ei ole kajastatud, nt Väinameres piirata alla 1 m veesügavusega aladel väikelaevade liikumiskiirust 5 sõlmega; tagada pilsivee ja õlise ballastvee nõuetekohane vastuvõtt piirkonna sadamates jms.

1.6. Riskianalüüs

Maa-ameti kaardirakenduse andmetel ei jää planeeringualasse ega selle lähiümbrusesse ohtlikke ega suurõnnetuse ohuga ettevõtteid. Võimalikke looduskeskkonna riskifaktoreid on käsitletud KSH aruandes. Planeeringuga ei kavandata suurõnnetuse ohuga ettevõtteid ja planeeringu koostamise ajal olevate teadmiste kohaselt ohtlike objektide paiknemisest tulenevaid riske planeeringu elluviimisega ei kaasne.

1.7. Mõisted

Allveearheoloogiline uuring – allveearheoloogilise uuringu eesmärk on veealuste kultuuriväärtusega asjade ja kultuurikihi otsimine ja tuvastamine, lokaliseerimine, dokumenteerimine ja nende seisundi ja säilimise ulatuse väljaselgitamine.

Energiatootja – tuule- või laineenergia tootmise vahend, mitte isik. Mõiste on võetud kasutusele, et haarata nii tuuleenergia tootmise vahendit kui ka laineenergia tootmise vahendit.

Veerekreatsiooni- ja purjespordiala – eelkõige purjetamiseks ja surfamiseks mõeldud ala, kuhu võib lisada kajakimatkad, sukeldumise, jetisõidu jms.

Jäättee – üle külmunud mere rajatav tee, mis on ette nähtud saarte ja/või mandri vahel liiklemiseks.

Kaadamisala – jäätmete või muude ainete merre heitmise või matmise ala.

Lauter – üksikute paatide randumiseks ja hoidmiseks vajadusel kividest ja muudest looduslikest takistustest puhastatud rand, kuhu veesõidukite ülestõmbamiseks ja vette lükkamiseks on vajadusel asetatud ümarpuud. Puuduvad igasugused rajatised ja järelevalve. Lauter ei ole sadam ja lautri eripäraks on see, et selle kaudu saab randuda ja vajadusel paati kuivale tõmmata. Silduda ei saa.

Laevatee – veetee osa, mis on veeliikluseks sobivaim ning navigatsiooniteabes avaldatud ja vajaduse korral looduses tähistatud.

Maardla – üldgeoloogilise uurimistöö või geoloogilise uuringuga piiritletud ja uuritud ning keskkonnaregistris arvele võetud maavara lasund või lasundi osa, kusjuures maardlana võetakse arvele kogu lasund või lasundi osa, mis sisaldab maavara koos vahekihtidega.

Meremiil – 1852 meetrit.

Mereturism – merega seonduv turism nii tuule-, mootor- kui inimjõul liikuvate laevade ja väikelaevadega.

Praamitee – olemasolev Veeteede Ameti kaartidele kantud laevatee, millel toimub regulaarne praamiühendus saarte ja/või mandri vahel.

Rannapüük – kalapüük rannikumeres üldjuhul kuni 20 meetri sügavusel, lesta puhul ka kuni 30 meetri sügavusel.

Sadam – veesõidukite sildumiseks kohandatud ja sadamateenuse osutamiseks kasutatav maa- ja veeala ning seal asuvad sadama sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikud ehitised.

Sinimajandus – jätkusuutlik meremajandamine, mille osades sisaldub ka turism, taastuvenergeetika, vesiviljelus, kalandus, biotehnoloogia ja merepõhja maavarade kasutamine.

Supluskoht – veekogu või selle osa, mida kasutatakse suplemiseks ning muuks suplemist mittetakistavaks tegevuseks (surfamine, purjetamine jms mittemotoriseeritud vahendid), ja sellega piirnev maismaa osa, mis on tähistatud üldsusele arusaadavalt ning mille põhiülesanne on inimestele puhkuse võimaldamine. Vetelpääste olemasolu planeeringuga ei määrata. Maakonnaplaneeringuga kavandatakse maakonna seisukohast olulised supluskohad.

Traalpüük – traalnoodaga kalapüügiviis, mis toimub sügavamal kui 30 meetrit.

Tuuleenergia tootmise ala – planeeringuga määratud ala, mille sees võib kaaluda tuuleenergia tootmiseks vajalike tuulikute ehitamist. Väljaspool esitatud ala ei ole tuulikute ehitamist planeeringuga ette nähtud.

Veeliiklusala – AIS andmetele tuginev ala, mis ei ole laevatee, aga kus toimub laevaliiklus ning mis on planeeringuga määratud veeliikluseks sobivaim ala.

Veetee – olemasolev laevatata veeala Eesti merealadel ja laevatata vatel sisevetel.

Väikesadam – sadam või sadama osa, kus osutatakse sadamateenuseid alla 24-meetrise kogupikkusega veesõidukitele.

2. Mereala kasutusviisid ja -tingimused

2.1. Mere kasutus

Planeeringu koostamisel kujunes mereala kasutus lähtudes kasutusviisist järgmiseks (vt ka Joonis 9):

- üldkasutusega ala;
- eeliskasutusega ala;
- piiratud kasutusega ala.

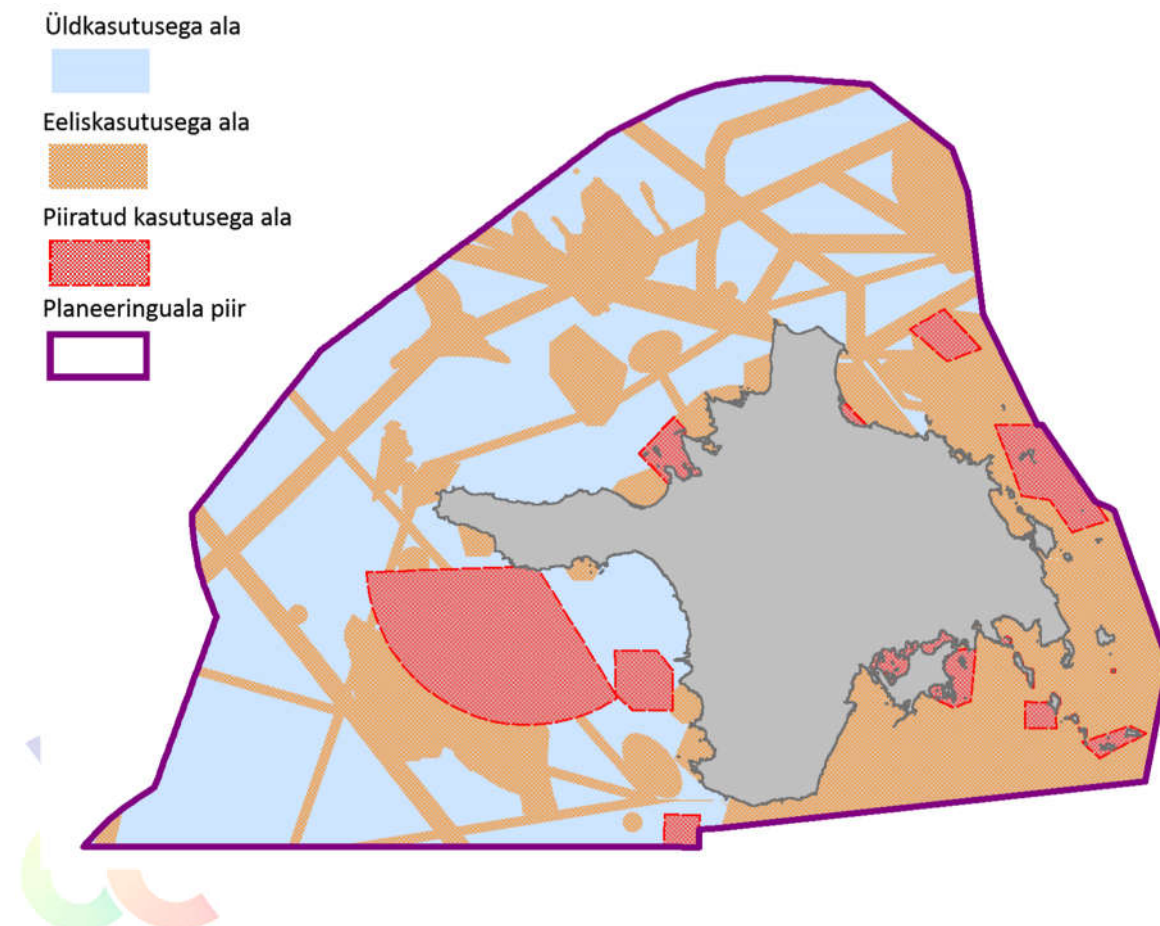
Üldkasutusega alal on lubatud kõik mereala kasutusega seotud tegevused vastavalt kehtivale õigusele. See on ilma eritähistusega (Joonis 9, helesinine) ala joonisel.

Eeliskasutusega alal tuleb võimaldada teatud tegevuste eeliskasutuse tingimus või kasutusviisi domineerimine, nt maardla korral on eelistatud maavara kaevandamine, kuid ka teised kasutusviisid on võimalikud. Eeliskasutuse seadmine võib olla ka tähtajaline või liikumispirangutega.

Piiratud kasutusega alal on eelistatud või lubatud kindlat liiki tegevus, nt looduskaitsealal on lubatud eelkõige looduskaitseline tegevus. Näiteks kaitstava ala sihtkaitsevööndis on tähtajaline liikumispirang, liikumispirangu puudumise ajal võib olla liikumiskiiruse piirang. Piiratud kasutus võib olla tähtajaline. Piiratud kasutuse puhul on lubatud kasutusviisid, mis ei kahjusta ala kasutamise peamist eesmärki.

Erineva kasutusega alad võivad kattuda (nt planeeritud meretuulikute ala ja veeliiklusala), kattumuste puhuks on igas peatükis käsitletud eraldi võimalikku konfliktiohtu ning nende ennetamise võimalusi.

Joonis 9. Mere kasutusviisid

2.2. Transport

2.2.1. Laevatransport

Planeeringujoonisel on esitatud olemasolevad praamiteed, laevateed ja veeliiklusalad. Veeliiklusalad on planeeritud 0,5 meremiili ja 1 meremiili laiused. Täiendavate laevateede määramine võib toimuda üldkasutusega alal ka käesolevast planeeringust sõltumata vastavalt kehtivale õigusele. Eeliskasutusega või piiratud kasutusega alale uute laevateede kavandamisel tuleb laevatee planeerida koostöös teiste huvigruppidega.

Vastavalt üldisele meresõiduõigusele on omal vastutusel lubatud sõita kõikjal, kus pole liikumispiiranguid. Liikumispiirangud on osaliselt juba kehtestatud (nt looduskaitse objektid) ning tulevikus võib neid täiendavalt kehtestada lähtuvalt kavandatud tegevustest ning nende eeliskasutusest.

Olemasolevad laevateed ja praamiteed on juba välja kujunenud asukohtades. Veeliiklusalad on kavandatud koostöös Veeteede Ametiga. Olemasolevad liikumispiirangud on kantud navigatsioonikaartidele.

Veeliiklusalade kattumisel olemasolevate looduskaitsealade eesmärkidega tuleb lähtuda looduskaitsealadest eesmärkidest. Võimalikest tekkivatest looduskaitsealadest eesmärkidest laevaliiklusele piiranguid seades tuleb hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju ja tagada ala tasakaalustatud areng.

Vastavalt kehtivale seadusele tuleb tagada looduskaitsealade objektide kaitse. Samas võib võimalikest uutest kaitsealadest objektidest tingituna veeliiklusalade muutmine või juurdepääsu keelamine sadamatesse tuua kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealase tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav lahendus. Veeliiklusalad ei ulatu hetkel kaitsealade sihtkaitsevöönditesse, kaitsealade piiranguvööndis tuleb arvestada piiranguvööndis seatud piirangutega, esitatud Tabel 7. Olemasolevad liikumispiirangud.

Veeliiklusala kattumisel laskeharjutuste alaga tuleb tagada harjutuste läbiviimine vajalikul ajavahemikul, seades selleks ajaks laevaliiklusele piirangud Kaitseväe poolt.

Riigikaitsealast huvist lähtuv harjutuste ala on eeldatavasti kasutusel mõned päevad aastas, millest eelnevalt teavitatakse osapooli, ja see ei too eeldatavasti kaasa märkimisväärset negatiivset mõju laevaliiklusele. Riigikaitsealadeks laskeharjutusteks tuleb ka vee-ala tagada. Riigikaitsealast huvist tulenev võimalik veeliikluse takistamine toimub Sõru-Haldi-Ristna vahelisel veealal.

Veeliiklusala kattumisel veealuste liinidega kehtib õigusaktidest tulenev ankrusse heitmise piirang.

Veeliiklusala kattumisel jääteega otsustab Veeteede Amet laevaliikluse piiramise.

Väljakujunenud tava järgi toimub veeliikluse piiramine Sõru-Soela, Heltermaa-Rohuküla ja Kuivastu-Virtsu sadamate vahelisel veealal. Sobivate jääolude tekkimisel määrab Veeteede Amet Maanteeameti taotlusel laevasõidupiiangu eelpoolnimetatud veealadele jääteede tegemise võimaldamiseks. Jäättee enda asukoht võib erinevatel talvedel muutuda, planeering toetab asukoha osas väljakujunenud ja hästitoimiva tava jätkumist.

Veeliiklusalade kattumisel maardlaga tuleb tagada maardla kasutamise võimalus, vajadusel korraldada ajutiselt ümber laevaliiklust.

Veeliiklusala kattumisel tuuleenergia tootmise alaga või võimaliku laineenergia tootmise juhuga (ala ei ole planeeringuga määratud) tuleb vastava tuule- või laineenergia ala kavandamisel teha koostööd Veeteede Ametiga ning koostöö käigus välja kujunenud lahendusest tingituna määratakse energiatootja ja laevaliikluse koosseksisteerimine, energiatootja asukohad, võimalusel veeliiklusala uus asukoht ja vähim kaugus energiatootjast, milleni laevad võivad minna.

Energiatootjate täpsed asukohad ja paiknemine sõltub mitmetest erinevatest teguritest (tuulikute kõrgus, võimsus, , tiiviku kuju, tuuleolud, merepõhja omadused jms), mistõttu ei ole maakonnaplaneeringuga võimalik neid määrata. Eelkõige kohalikuks liikluseks kavandatud veeliiklusalasid võib olla võimalik muuta kui selleks on põhjendatud vajadus, seetõttu pole veeliiklusalasid tuuleenergeetika tootmise alast välja lõigatud. Parema terviklahenduse saamiseks on Veeteede Ameti loal võimalik projekteerimisfaasis veeliiklusalasid korrigeerida.

Veeliiklusala kattumisel veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisalaga, kaadamisalaga, vesiviljelusalaga või agariku püügalaga tuleb koostöös Veeteede Ametiga otsustada võimaliku veeliiklust takistava objekti/tegevuse asukoht, suurus ja piirangu aeg. Kultuuriväärtusega asjade uputamisel veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisalale on vajalik kultuuriväärtusega asjad navigatsioonikaartidel tähistada ja vajadusel merel märgistada.

Vastavalt veeseadusele tuleb Veeteede Ametiga kooskõlastada võimalikud veel liikumise piirangud. Põhjendatud vajaduse korral on võimalik veeliiklusalade muutmine. Füüsilised takistused on tavapäraselt navigatsioonikaartidele kantud.

Veeliiklusala kattumisel kalapüügi huviga (pole planeeringus esitatud) tuleb lähtuda üldistest meresõitu reguleerivatest sätetest.

Veeliiklusala kattumisel rekreatsiooni- ja purjespordialaga tuleb lähtuda üldistest meresõitu reguleerivatest sätetest.

Veeliiklusala kattumisel veealuste mälestistega tuleb arvestada, et mälestisel on kaitsevöönd mälestise väliskontuurist kuni 0,2 meremiili (2 kaabeltaud). Kaitsevööndis tegutsemine on reguleeritud muinsuskaitseadusega.

2.2.2. Sadamad ja väikesadamad

Planeeringujoonisel ja tabelis Sadamad on esitatud planeeringu mõistes olulised sadamad koos andmetega sadama senise sügavuse, navigatsiooniperioodi ja kasutusviisi kohta. Hiiumaal asub ka endisi ja uusi eravaldues olevaid sadamaid ja lautreid, mida ei ole sadamaregistrisse kantud. Lautreid ja sadamaregistrisse kandmata sadamaid, mis ei ole ruumilise arengu seisukohast maakonnaplaneeringu tasandil olulised, ei ole planeeringus esitatud. Planeeringu mõistes käsitletakse sisuliselt samas asukohas olevaid, kuid õiguslikult erinevaid iseseisvaid sadamaid ühtse sadamana, käsitledes nende kasutusviise ühtse tervikuna (nt Orjaku sadam ja Tuletorni kai).

Maakonnaplaneeringu seisukohast olulised sadamad valiti juhtrüma poolt lähtuvalt sadamate asukohast ja selle kasutusviisist, sügavusest ning arendamisvajadusest. Lisaks planeeringus esitatule on Hiiumaal veel mitmeid kohaliku tasandi (väike)sadamaid, mille puhul on samuti edasine arendamisvajadus, kuid seda läbi üldplaneeringu tasandi.

Planeeringu eesmärgiks on tagada sadamate võimalikult mitmekesine kasutamine, täiendavalt planeeritud kasutusviisid on esitatud allpool - Tabel 2. Eelisarendada tuleb sadamaid, mis võimaldavad turistidele ligipääsu. Täiendavalt on planeeritud uuesti kasutusele võtta ja rekonstrueerida Haldi sadam. Suure arengupotentsiaaliga on nii turismi kui kaubanduse arendamise eesmärgil saare kõige läänepoolsem Ristna/Kalana sadam, millel on Hiiumaa sadamatest kõige lähemal 5-meetri sügavusjoon ning millel on piisava kasutushuvi korral võimalik kasvada väikesadamast sadamaks. Potentsiaali realiseerumiseks on vaja süvendamine turismiga seotud laevade sissesõidu eesmärgil 3,5 meetrini, kaubalaevadega seotud sissesõidu eesmärgil 5 meetrini. Kõigi sadamate korral tuleb täpne süvendamisvajadus ning sellest lähtuv võimalik keskkonnamõjude hindamise (KMH) vajadus määrata edasise kavandamise käigus. Uute väikesadamade rajamine määratakse kohaliku omavalitsuse

planeeringuga. Kohaliku omavalitsuse üldplaneeringuga tuleb määrata sadamatele ja väikesadamatele juurdepääs ja ühendus vajaliku taristuga maismaal.

Sadamate mitmeotstarbeline kasutamine teeb need konkurentsivõimelisemaks. Ligipääs välisturistidele aitab kaasa turismiteenuse paremale toimimisele saarel. Haldi sadam on endine kalasadam, mis seisab mahajäetuna, kuid mille taastamine on perspektiivne. Kõpu poolsaarel on Ristna/Kalana sadam, mis on saare läänepoolseim sadam ning kus 5 m sügavusjoon on kõige lähemal rannajoonele. Sadamaomanikud otsustavad ise süvise suuruse, maakonnaplaneeringuga seda ei määrata. Süvendamiseks vajaliku KMH vajalikkus tuleb otsustada igal üksikjuhul eraldi. Väikesadamaid, mis pole maakonna arengu seisukohast esmase tähtsusega, planeeritakse täiendavalt kohaliku omavalitsuse planeeringuga. Merealade maakonnaplaneering ei määra maakasutust maismaal. Sadamatele tuleb tagada juurdepääs ja ühendus vajaliku taristuga maakonnaplaneeringuga maismaal või kohaliku omavalitsuse planeeringuga, mis peavad toetama mereala planeeringu elluviimist.

Möötkavast lähtuvalt ei määrata planeeringus sadama akvatooriumi ala, selle määramine toimub vastavalt vajadusele ja kehtivale õigusele.

Avalikult kasutatavad lautrid määratakse üldplaneeringuga, seejuures tuleb eelistada ajaloolisi lautrikohti.

Tabel 2. Sadamad

	Sadama nimi, tähis (sadamaregister)	Navigatsiooni- periood (sadamaregister)	Olemasolev suurim süvis (m, sadama- register)	Olemasolevad kasutusviisid	Täiendavalt planeeritud kasutusviisid
Sadamad	Heltermaa sadam, EE HLT	1.1 - 31.12	4,6	Reisijatevedu Kaubavedu Kalapüük Mereturism	Merepääste
	Lehtma sadam, EE LHT	1.1 - 31.12	4,2	Kaubavedu Kalapüük Mereturism	-
	Sõru sadam, EE SRU	1.1 - 31.12	3,5	Reisijatevedu Kalapüük Mereturism	Merepääste
	Suursadam, EE SUS	1.1 - 31.12	2,6	Kalapüük Mereturism	-
Väikesadamad	Hiessaare sadam, EE HII	1.4 - 30.11	1,5	Kalapüük Mereturism Merepääste	-
	Kalana sadam, EE KAL	15.5 - 15.9	-	Kalapüük Mereturism	Kaubavedu Merepääste
	Ristna jahisadam, EE RJS	15.5 - 30.11	2,5		
	Ristna lõunasadam, EE RLS	15.5 - 30.11	1,0		
	Kärdla sadam, EE KDL	15.4 - 15.11	3,3	Mereturism Merepääste	Reisijatevedu
	Kõrgessaare sadam, EE KRG	15.4 - 15.11	2,5	Kalapüük Merepääste	-
	Orjaku sadam, EE ORJ	20.4 - 10.12	2,7	Kalapüük Mereturism	Reisijatevedu Merepääste
	Tuletorni kai, EE TLT	15.4 - 15.11	2,3		
	Roograhu sadam, EE RGR	15.4 - 31.10	1,2	Kalapüük Mereturism Merepääste	-
	Salinõmme kalasadam, EE SNK	15.4 - 15.11	1,2	Kalapüük Mereturism	-
	Salinõmme sadam, EE SLN	15.4 - 15.11	1,2		
	Tärkma sadam, EE TMA	1.4 - 30.11	0,8	Kalapüük Mereturism	-
	Haldi kalasadam	-	-	Ei ole kasutuses	Kalapüük Mereturism

Sadamate kattumisel olemasolevate looduskaitseliste eesmärkidega tuleb lähtuda looduskaitselistest eesmärkidest. Võimalikest tekkivatest looduskaitselistest eesmärkidest sadamate arengule piiranguid seades tuleb hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju ja tagada võimalusel sadamate arenguvõimalused.

Vastavalt kehtivale seadusele tuleb tagada looduskaitsealuste objektide kaitse. Võimalike uute kaitsealuste objektide korral võib kaasneda sadamate muutmine, sadamatele juurdepääsu või sadamate süvendamise keelamine, mis võib kaasa tuua negatiivse sotsiaalmajandusliku mõju, seetõttu tuleb kaitsealase tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav lahendus.

2.2.3. Tuletornid

Tuletornidest lähtuvalt ei ole seatud merealadele piiranguid – tuletornide tegevust piiravad ehitised (tuulikud) on planeeritud tuuleenergia tootmise aladena, muud planeeritud tegevused (kaadamisalad, vanade laevade uputamisalad, vesiviljelusalad jms) ei mõjuta tuletornide tööd.

Planeeringuga ei planeerita uusi tuletorne ega seata kasutamistingimusi olemasolevatele. Tuletornid asuvad väljaspool planeeringuala, nende töösektor on aga planeeringualal, seetõttu on tuletornid planeeringus esitatud. Ainsaks planeeringuga kavandatud tegevuseks, mis mõjutab tuletornide tööd, on tuuleenergeetika tootmise alade kavandamine. Kui tuuleenergia tootmise alad kantakse navigatsioonikaartidele, siis täiendavad tuulepargid, kui uued orientiirid, oma valgustusega tuletornide tööd.

2.2.4. Torujuhtmed ja kaablid

Olemasolevad kaablid ja kaablikoridor Sõru ja Soela vahel on esitatud planeeringujoonisel ja tabelis Olemasolevad kaablid. Kaablite alal, kaablitrassil, torujuhtmel ja nendest 0,5 meremiili ulatuses mõlemal pool on ankurdamine, traalimine ja mistahes muu kaableid või torujuhtmeid kahjustada võiv tegevus keelatud.

Tabel 3. Olemasolevad kaablid

Nimetus
Kaablikoridor Sõrus ja Soela vahel
Kakumäe-Tahkuna
Stavsnas-Tahkuna
Tahkuna-Rootsi
Tahkuna-Dirhami

Olemasolevasse kaablikoridori või selle vahetusse naabrusesse Sõru ja Soela vahel on planeeritud täiendav ühendus Hiiumaa ja Saaremaa vahel.

Täiendav kaabliehitus võib olla vajalik pikemas perspektiivis Hiiumaa ja Saaremaa vahelise elektrivõimsuse suurendamiseks ja varustuskindluse parandamiseks.

Tuuleenergia tootmise alade ühendamiseks omavahel ja Hiiumaaga on esitatud esialgsed merealuse kaabli ühendussuunad. Kaablite täpsed asukohad tuleb määrata projekteerimise või maakonnaülese planeeringu koostamise käigus, kui on teada tuulegeneraatorite arv ja paiknemine. Mõlemal juhul kaasneb ka keskkonnamõjude hindamine.

Tuuleenergia tootmise alade arendamisel tuleb panustada Hiiumaa elektri varustuskindluse parandamisse täiendava elektrivõrgu ühenduse näol, mille tulemusena tekib elektrienergia ringtoide Hiiumaale.

Kuna tuulikute paigutamine tuuleenergia tootmise alale sõltub paljudest teguritest ja on vaja teha täiendavaid uuringuid, siis ei ole maakonnaplaneeringuga võimalik määrata ei tuulikute ega kaablite täpseid asukohti. Samuti ei ole võimalik mereala planeeringus määrata kaabli täpset asukohta Hiiumaal ning asukohta naabermaakondades. Kaabli täpne asukoht sõltub tuuleenergia arendusalade elluviidavusest, tuulegeneraatorite arvust, paigutusest ja kujust, tuulikute tehnilistest parameetritest jms. Tuuleparkide ehitamisel Saare maakonda või selle merealadele, on võimalik ühendus ka Saaremaaga. Luues koostöös võrguettevõtjatega võimaluse tuuleenergia tootmise alade ühendamiseks Hiiumaa keskpinge elektrivõrguga liitumiseks, tekib Hiiumaal elektrienergia ringtoide. Kavandatava alajaama asukoht tuleb määrata täpsema projekteerimis- ja planeerimistöö tulemusena. Kavandatava ringtoite pinge on tehniline parameeter, mida ei määrata maakonnaplaneeringuga. Ringtoite ühendamine kohaliku jaotusvõrguga varustuskindluse parandamiseks on planeerimisprotsessi käigus kohalike elanike poolt soovitud tingimus energiatootjate ehitamiseks merealale.

Tulevikus on võimalik ka täiendav kaabelühendus teiste läänemeremaadega. Vastava vajaduse tekkimisel tuleb konkreetsest huvist lähtuvalt määratleda kaabli asukoht ja hinnata piiriülest keskkonnamõju. Antud planeeringuga kaabliühendust teiste läänemeremaadega ei planeerita.

Kaabliühenduste kattumisel olemasolevate looduskaitseobjektidega tuleb lähtuda looduskaitsealistest eesmärkidest. Võimalikest tekkivatest looduskaitsealistest eesmärkidest kaabliühendusele piiranguid seades tuleb hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju ja tagada tasakaalustatud areng.

Vastavalt kehtivale seadusele tuleb tagada looduskaitsealuste objektide kaitse. Samas võib kaitsealustest objektidest tingituna kaabliühenduse ehitamise keelamine tuua kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealase tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav lahendus.

Planeeritud uute kaablite projekteerimisel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamise (KMH) protsess. Kavandamise faasis tuleb:

- hinnata erinevaid meetmeid heljumi negatiivse mõju vähendamise seisukohast;
- hinnata ehitustööde aja sobivust:
 - enamiku kalade kudemisperioodil aprillist juuli lõpuni;
 - siia kudealade lähedal oktoobris-novembris;
 - rannikulähedastele aladele lindude pesitsusajal;
- kaabliühenduse asukoha valimisel lähtuda loodusliku mitmekesisuse säilimise aspektist ja võimalusel planeerida kaablid sellistele aladele, kus rikkalikke merepõhjakoosluste ning meriheina koosluste kahjustamine oleks minimaalne;
- hinnata enne kaabli paigaldustöid, lähtudes merepõhja iseloomust, saasteainete analüüsi otstarbekust ja vajaduse korral määrata enne ehitustööde läbiviimist saasteainete kontsentratsioonid setetes Hiiumaa ja Vormsi vahelisel alal;
- mitte kavandada kaabliühendust Vormsi ja Hiiumaa vahelisele alal hüljeste Kadakalau ja Pujuderahu püsielupaikadele. Leida kaabliühenduse jaoks teine alternatiivi väljaspool püsielupaikasad
- kaablite ümber tekkiva elektromagnetilise välja mõju vähendamiseks kalastikule võiks kasutada võimalikult väikest elektromagnetvälja genereerivaid kaableid (vahelduvvoolu kaableid) ning mätta kaablid põhjasetetesse, mis vähendab nende negatiivset mõju oluliselt (Öhman *et al*, 2007) – hinnata projektlahenduse sobivust elektromagnetvälja tekitamise ja selle mõjust elustikule ning navigeerimisseadmetele seisukohast;
- maardlatele kaablite paigaldamise soovi korral tuleb esmajärjekorras ammandada maardla ressurss. Vastasel korral tuleb vältida kaabli paigaldamist maardla alale;

- hinnata mõju veealustele mälestistele. Seni teadmata kultuuriväärtusega asjade olemasolu projekteeritaval alal tuleb välja selgitada allveearheoloogiliste uuringute käigus. Allveearheoloogiliste uuringute programmi kooskõlastab ja loa uuringuteks väljastab Muinsuskaitseamet.

2.2.5. Jäätet

Planeeringujoonisel on esitatud tavapärased jäätet asukohad Tärkma-Triigi ja Sarve-Rohuküla. Tavapäraselt suletakse jäätet tegemise vajaduse korral ala Sõru-Triigi, Heltermaa-Rohuküla ja Kuivastu-Virtsu laevateet vahel. Laevaliikluse piiramise ala ja jäätet asukoht määratakse konkreetsel aastal lähtuvalt jää- ja ilmastikuoludest.

Jäätet rajamine on lubatud sobivas asukohas praamiliiklust takistamata lähtuvalt kehtivast õigusest.

Jäätel puuduvad kattumised planeeritavate tegevustega. Olemasolevatest tegevustest on kattumine veeliiklusaladega ja hoiualadega. Veeliiklusala kattumisel jäättega otsustab Veeteet Amet laevaliikluse piiramise. Hoiualaga kattumisel otsustab ala valitseja (Kesklinnaamet) jäätet lubatavuse.

Väljakujunenud tava järgi ei ole mereala Sõru ja Heltermaa sadamate vahel aasta läbi laevatatav. Sobivate jääolude tekkimisel määrab Veeteet Amet Maanteeameti taotlusel nimetatud vee-alale laevasõidupiirangu jäätet tegemise võimaldamiseks. Planeering toetab hästitoimiva tava jätkumist.

Võimalike uute jäätet kattumisel olemasolevate või uute looduskaitsealade eesmärkidega tuleb lähtuda looduskaitsealade eesmärkidest.

Senise praktika jooksul on jäätet asukohad välja kujunenud kohtadesse, kus pole konflikti kaitsealade liikidega. Võimalike uute jäätet tegemisega uues asukohas tuleb tagada kaitsealade liikide kaitse ning vältida nõ seiklejate sattumine kaitstavatele objektidele. Uusi jääteid ei ole asukohapõhiselt kavandatud, planeeringus on jäetud võimalus vajadusel uute teet tegemiseks.

2.3. Tootmisotstarbeline alade kasutus

2.3.1. Energeetika

2.3.1.1. Tuuleenergeetika

Planeeringujoonisel on esitatud võimalikud tuuleenergia toomise alad, neid iseloomustavad andmed ja rajamise tingimused on esitatud Tabel 4. Võimaliku meretuuleenergia tootmiseks tulevikus on vajalik esitatud tuuleenergia tootmise aladel täiendavate uuringute läbiviimine ning ametkondade ja kohaliku kogukonna vaheline koostöö. Tuulikute arv, täpne asukoht ja suurus tuleb määrata edasisel projekteerimisel.

Planeeringuga on välja valitud alad, kuhu, lähtudes olemasolevast informatsioonist, on potentsiaalselt võimalik tuuleenergia tootmiseks vajalikke ehitisi ehitada. Ehitiste täpsed asukohad selguvad projekteerimise käigus tehtavate uuringute alusel. Erinevaid tuuleenergeetika keskkonnamõjusid käsitleb planeeringu lisamaterjalina olev planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne. Kokkuvõtvalt on KSH-s välja toodud (ptk 4.3.1. ja 8.2.6.) võimalikud mõjutused ning nende põhjal seatud leevendavad meetmed, mis arvestades planeeringu täpsusastet on arvesse võetud.

Tuuleenergia tootmise alade valikul on lähtutud, et miinimumkaugus rannajoonest on 12 km ja suurim sügavus 30-35 meetrit. Kohtades, kus tuuleenergia tootmise ala vahetus naabruses on aktiivne traalipüük, on suurim lubatud sügavus 30 meetrit.

Kaugus 12 km lähtub Loode-Eesti rannikumerre kavandavate tuuleparkide rajamisega kaasnevate keskkonnamõjude hindamise raames toimunud avaliku väljapaneku ja arutelude käigus kujunenud erinevate osapoolte ühisest seisukohast ning KSH aruande hinnangust (KSH ptk 4.3.1.). KSH aruanne analüüsib Gorwind'i projektis läbi viidud küsitluse tulemusi ja eeldatavalt kasutusele tulevaid tuulikuid. Analüüsi tulemusena leiti, et tuulikute minimaalne kaugus rannikust peaks olema 12 km.

Allpool on täiendava nõudena tuulikute paigutuse osas visuaalse hindamise nõue – samas esitatud uuringutes on toodud, et visuaalset mõju tuleb hinnata ka 20-30 km kaugusel. Esialgne visualiseerimine on läbi viidud ka planeeringu koostamise protsessis, mille tulemused on esitatud planeeringu avalikustamisel ja planeeringu lisas.

Suurima sügavuse piir lähtub merepõhja modelleeritud sügavustest, kasutusel olevast tehnoloogiast ning tasuvusest. Planeeringu koostamise käigus on tehtud ettepanek muuta tuulikute ehitamiseks sobiv sügavuse piir 50 m-le. Kuna

- kalurite traalpüük algab sügavusjoonelt 30 meetrit (30 meetrit ja sügavam) ja saarest põhja poole jäävad tuuleenergia tootmise alad piirnevad väljakujunenud traalpüügi aladega;
- suhteliselt suurel alal on võimalik arendada tootmist madalamas vees konflikti minemata traalpüügi alade kasutamisega,
- on vajalik tagada riigipiiri valvamise võimekus ning see eeldab tehnoloogiaid, mis on pigem katsetusjärgus,

ei ole sügavuspiiri planeeringus muudetud ning see on jäetud 30 meetri peale, va Kõpu poolsaarest edelas asuval tuuleenergia tootmise ala PT7, mille vahetus naabruses traalpüüki ei toimu ning seetõttu on seal võimalik tuulikuid ehitada kuni 35 meetri sügavuseni.

Tuuleenergia tootmise alade arendamisel tuleb panustada Hiiumaa varustuskindluse parandamisse.

Tuuleparkide ühendamisel kohaliku kesk- ja/või kõrgepingevõrguga paraneks nii Hiiu- kui Saaremaa elektri varustuskindlus ja oleks samuti tagatud üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ kohane ühendus. Täpsed tehnilised lahendused tuleb määrata projekteerimisel.

Oluline on tagada tuuleenergia tootmise alade arendamise korral kohaliku kogukonna elektriga varustatuse parandamine. Planeeringuga ei määrata võimalikku projekteeritavat tööpinget, liitumisalajaama asukohta jms – täpne lahendus tuleb sõltuvalt võimsustest ja tehnoloogia arengust määrata projekteerimisel. (Joonis 5).

Planeeritud tuuleenergia tootmise alade projekteerimisel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamise (KMH) protsess, kus maakonnaplaneeringust lähtuvalt tuleb:

- hinnata peeneteralise heljumi tekke tõenäosust ja erinevaid meetmeid heljumi negatiivse mõju vähendamise seisukohast;
- hinnata enne ehitustöid, lähtudes merepõhja iseloomust, saasteainete analüüsi otstarbekust ja vajaduse korral määrata enne ehitustööde läbiviimist saasteainete kontsentratsioonid setetes;
- hinnata erinevaid vundamendi valiku võimalusi;
- hinnata ehitustööde aja sobivust:
 - enamiku kalade kudemisperioodil aprillist juuli lõpuni;
 - siia kudealade lähedal oktoobris-novembris;
- hinnata oluliste Hiiumaa kalavarude, nagu kilu, räim ja lest, liikumist ning paiknemist ja mõjutatust kavandavate tuuleparkide poolt. PT7 ala osaline kattumine räimede rändeteega vajab täpsemaid uuringuid, mille tulemuste alusel saab teha järeldusi, kui suures mahus ja kuhu on PT7 alal võimalik tuulikuid ehitada nii, et ei tekiks ohtu räimede poolt rändetee

kasutamise jätkusuutlikkusele. PT2 ala osas hinnata veealuse müra mõju räumede liikumisele rändeteel. Kui räumede rännet võidakse oluliselt mõjutada, siis tuleb PT2 tuulepargi alast loobuda;

- hinnata tuuleparkide mõju nahkhiir(t)e populatsiooni(de)le tehes vajalikud nahkhiireuuringud merel Hiiumaast edelas ja lõunas ning ka võimalikes koondumiskohtades Hiiumaa rannikul. Kõige olulisem on kindlaks teha sügisrände ajal mere kohal lendavad liigid ja nende arvukust iseloomustavad lennuaktiivsuse näitajad. Uuringute tulemustest lähtuvalt otsustada tuuleenergia tootmise ala PT7 arendamise võimalikkus;
- hinnata Apollo ja Vinkovi madalike tähtsus rahvusvahelise tähtsusega linnuala kriteeriumitele vastavuse osas ning sellest lähtuvalt välja selgitada alade arendamisvõimalused. Selleks vajalikke lindude loendusi on soovitatav läbi viia kasutades põhjalikku loendusmetoodikat, mis on ära toodud Balti Keskkonnafoorumi 2009. aasta tuuleparkide uurimistöde juhendis. Sellest ja Apollo looduskaitseala moodustamisel kehtestatavast kaitsekorra lähtuvalt on võimalik otsustada tuulikupargi rajamine Vinkovi ja Apollo madalikul või vähendada planeeritud tuuleenergia tootmise alade PT1 ja PT3 pindala;
- hinnata ehitustööde aja sobivust lindude rände tipaegadel kevadel (aprilli keskpaik kuni juuni algus) ja sügisel (september kuni novembri lõpp);
- hinnata tuulikute hoiatus- ja navigatsioonitulede mõju Tahkuna, Kõpu ja Ristna tuletornide tule karakteristikutele;
- hinnata mõju traallaevade majandustegevusele – kas traallaevadel on võimalik ühelt traalimisalalt teisele alale liikuda põhimõtteliselt ka läbi tuulepargi ala ja tuulikute vahelt, eeldades, et tuulepargi ala sees ei toimu ankurdamist ega traalpäüki;
- hinnata mõju veealustele mälestistele. Seni teadmata kultuuriväärtusega asjade olemasolu tuulenergia tootmise alal tuleb välja selgitada allveearheoloogiliste uuringute käigus. Allveearheoloogiliste uuringute programmi kooskõlastab ja loa uuringuteks väljastab Muinsuskaitseamet;
- hinnata mõju merepõhja kooslustele ja loodusdirektiivi elupaigatüüpidele;
- teostada müra modelleerimised, selgitamaks välja meretuulikute tööst tingitud mandrile jõudvad müratasemed ja nende vastavus kehtivate normidega. Samuti tuleb anda hinnangud võimaliku meretuulikute rajamiseaegsete müratasemete kohta. Sõltuvalt mürauuringute tulemusest tuleb norme ületava müra korral määratleda ja rakendada müratasest vähendavad leevendavad meetmed. KMH-s määrata mürataseme mõõtmise punktid, tingimused ja nõutavad müratasemed. Müra tuleb mõõta erinevate ilmastikuoludega enne tuulikutepargi rajamist ja kahe aasta jooksul peale rajamist. Kui tekib normi ületav müratase, tuleb see viia normi piiresse ja jätkata kaks aastat peale normi viimist mürataseme mõõtmist;
- hinnata meretuulikute mandrile jõudva vibratsiooni kumuleeruvat mõju;
- hinnata visuaalseid mõjusid. Lähtuvalt konkreetsest tuuliku margist tuleb koostada kavandatavate tuuleparkide visualiseeringud rannikult avanevate vaadetega, seejuures arvestades vaatluskoha spetsiifikat. Näiteks ujumiskohad on kasutusel valdavalt suvisel ajal päikeselise ilmaga, seega peab visualiseeringus kajastuma ka suvine vaade. Tuulikute suuruse paremaks hindamiseks peab visualiseeringus abiks olema taustobjekt (hoone, puu vms). Arvestades ka teisi aspekte, nt radarite vaatesektoreid, tuleb koostada erinevaid lahendusi tuulikute paigutuste osas. Otsustamisel tuleb arvestada avalikkuse ja kohaliku kogukonna eelistustega. Võimalusel tuleb teha fotode asemel videod, mida vaadates tuulikute nähtavus ning visuaalne- ja maastikumõju veelgi realistlikumalt esile tuleksid.

Vaatluskohtade valik peab toimuma KMH käigus läbi avalikkuse kaasamise, KMH programmis tuleb kajastada visualiseerimise lähtepunktid ja vaatluskohad.

- tuulikute projekteerimisel tuleb tagada radaritele mereala valvamise võimekus. Mereala peab olema jälgitav vähemalt ühest Politsei- ja Piirivalveameti radaripositsioonist.

Esitatud nõuded tulenevad KSH aruandes viidatud uuringutest (KSH ptk 4.3.1. ja 8.2.6.) ja avalikel aruteludel esitatud kohalike elanike huvide kaitseks mõeldud meetmetest.

Tabel 4. Planeeritud tuuleenergia tootmise alad

Tähis joonisel	Pindala (km²)	Märkus, nõuded täiendavateks uuringuteks
PT1	72,7	Planeeringualal olev pindala on 72,7 km ² , sellest omakorda väljaspool projekteeritavat kaitseala on 32,4 km ² . Kogu joonisel esitatud pindala (sh väljaspool planeeringuala kirdeosas) on 134,4 km ² . KMH koostamisel on vajalikud lisa-uuringud linnustiku rännete kohta projekteeritava Apollo looduskaitseala piirkonnas. Vajalik on välja selgitada Apollo madaliku tähtsus rahvusvahelise tähtsusega linnuala kriteeriumitele vastavuse osas.
PT 2	3,4	PT2 ala osas on vajalik veealuse mürataseme prognoosimine edaspidiste etappide KMH käigus, et olla kindel et PT2 tuulikupargi ala ei mõjuta räimede liikumist rändeteel. KMH käigus hinnata projektlahenduse mõju traalpüügile, et ei killustataks olemasolevaid traalimisalasid.
PT 3	71,4	KMH koostamisel on vajalikud lisa-uuringud ohustatud sukelpardi auli (<i>Clangula hyemalis</i>) elupaiga piirkonnas. Vajalik on välja selgitada Vinkovi madaliku tähtsus rahvusvahelise tähtsusega linnuala kriteeriumitele vastavuse osas. KMH koostamisel tuleb uurida ka räime rännet ja mürataseme mõju räimele.
PT 4	11,7	-
PT 5	42,4	Ehitamise tingimuseks on, et ei tohi kahjustada riigile kuuluva maavara kasutusele võtmist, maavara võib kasutada tuulepargi ehitamiseks. KMH koostamisel tuleb uurida ka räime rännet ja mürataseme mõju räimele.
PT 7	134,4	Ala PT 7 osaline kattumine räimede rändeteega vajab täpsemaid uuringuid planeeringule järgnevates tuulikute kavandamisega seotud etappides. Uuringu tulemuste alusel saab teha järeldusi, kui suures mahus ja kuhu on PT7 alal võimalik tuulikuid rajada, nii et ei tekiks ohtu räimede poolt rändete kasutamise jätkusuutlikkusele. Ala PT 7 võib mõjutada tuuleomadusi Kõpu poolsaare tipus oleval unikaalsete loodustingimustega lainesõidukohale (vt ptk 2.4.1), mistõttu tuleb KMH läbi viimise käigus hinnata ka mõju tuule ja lainetuse omadustele lainesõidukohas. Ala PT 7 projekteerimisel ja keskkonnamõju hindamisel tuleb teha täiendavad nahkhiirte ning linnustiku ja lindude rändeteede täpsustamiseks uuringud.

Kui tuuleenergia tootmise ala kattub olemasolevate looduskaitsealade eesmärkidega, tuleb lähtuda looduskaitsealade eesmärkidest. Võimalikest tekkivatest looduskaitsealade eesmärkidest tuuleenergia tootmise alale piiranguid seades tuleb hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju ja tagada piirkonna tasakaalustatud areng. Tuuleenergia tootmise aladel PT1 ja PT3 on vajalik teostada lisauuringud linnustiku rännete kohta tuuleparkide piirkonnas. Vajalik on välja selgitada, kas Apollo ja Vinkovi madalik vastavad rahvusvahelise tähtsusega linnuala

kriteeriumitele. Tuuleenergia tootmise alal PT1 toimub ühel osal alast Apollo looduskaitseala projekteerimine. Kui looduskaitseala moodustatakse, tuleb edaspidi arvestada looduskaitsealast tulenevate piirangutega Uuringute tulemusena on võimalik määrata tuuleenergia tootmise ja planeeritava linnuala ulatus.

Looduskaitsealuste objektide kaitse tuleb tagada vastavalt kehtivale seadusele. Aladel PT1 ja PT3 on planeeringu koostamise ajal kasutada vastukäiva sisuga uuringud, mistõttu ei ole võimalik otsustada ala sobivuse või mitesobivuse üle. Planeeringusse jäetakse võimalus ala kasutada tuuleenergia tootmiseks, kui seda toetavad linnustiku uuringud.

Tuuleenergia tootmise ala ei kattu laskeharjutuste alaga. Ala PT 7 piirneb planeeritud laskeharjutuse alaga, täiendavaid piiranguid piirnemisest ei tulene.

Tuuleenergia tootmise alade kasutusele võtmisel tuleb konsulteerida Kaitseministeeriumiga võimaliku meremiiniohu teemal ja vajadusel viia läbi täiendavad uuringud ala ohutuse osas.

Hiiumaa lähikümbruses on mitmeid miinohtlikke alasid. Kuna vastav info ei ole avalikustatav, siis tuleb iga merepõhja puudutava tegevuse korral konsulteerida Kaitseministeeriumiga.

Tuuleparkide kavandamine laevaliikluse seisukohast peab järgima põhimõtet, et väikelaevadega liiklejal ja kaluritel, sõltumata laeva suurusest, oleks võimalik tuuleparke läbida. Kuna meretuulikute ja laevasõiduga seonduvad regulatsioonid on välja töötamisel ning toimub pikaajaline tegevuste ette kavandamine, siis ei ole võimalik planeeringuga täpset regulatsiooni esitada, kuid eespool esitatud põhimõtte peaks tagama väikelaevadega liiklejalte ja kalurite liikumise ilma lisakulutusi juurde tekitamata.

Energiatootjate asukoht ja paiknemine sõltub mitmetest erinevatest teguritest, mistõttu ei ole planeeringuga võimalik neid täpselt määrata. Eelkõige kohalikuks liikluseks kavandatud veeliikluslad on võimalik põhjendatud vajaduse korral suhteliselt väikeste kuludega muuta, seetõttu pole veeliikluslaid ka tuuleenergeetika tootmise alast välja arvatud. Veeteede Ametil on võimalik projekteerimise käigus parema terviklahenduse saamiseks veeliikluslaid korrigeerida. Tuuleenergia tootmise arendajad on planeeringu koostamise käigus pidanud võimalikuks väikelaevade ja rannakalurite läbipääsu tuulikute vahelt – see on oluline nii turismi kui kalapüügi seisukohast.

Tuuleenergia tootmise ala kattumisel veealuste mälestistega või mälestistega, millel on alkatatud kaitse alla võtmise menetlus, sh ka võimalikud uued uuringute käigus selguvad veealused kultuuriväärtusega asjad, tuleb arvestada, et kaitsevöönd on leiukoha piirist kuni 0,2 meremiili (2 kaabeltaud). Kaitsevööndis tegutsemine on reguleeritud muinsuskaitseadusega. Tuuleenergia aladel PT1, PT3 ja PT7 asuvad veealused mälestised, mis kas on muinsuskaitse all või mille puhul on alkatatud muinsuskaitse alla võtmise menetlus. Koostöös Muinsuskaitseametiga tuleb välja selgitada, kas veealune mälestis uuritakse ja teisaldatakse uude asukohta, või piiratakse ehitustegevust mälestise kaitsevööndis. Veealuste mälestiste kaitse peamine põhimõte on nende säilitamine in situ. Mälestiste teisaldamine tuleb kõne alla ainult põhjendatud juhtudel, millega kaasnevad leiukoha allveearheoloogilised eeluuringud, et välja selgitada mälestise seisukord, arheoloogilise kihi ulatus ja teisaldamise teostatavus. Juhul kui mälestise seisukord võimaldab selle teisaldamist, tuleb leiukohal teostada allveearheoloogilised väljakaevamised. Veealused mälestised Hiiumaa all on populaarsed sukeldumiskohad, seetõttu tuleb tuuleparkide rajamisel neile tagada ligipääs. Koostöös Muinsuskaitseametiga tuleb tuulikute asukohad tuuleenergia tootmise aladel valida selliselt, et oleks tagatud mälestiste säilimine ja tuulikute ohutu rajamine ning hilisem hooldamine. Võimalikest tekkivatest muinsuskaitsealadest eesmärkidest tuuleenergia tootmise alale piiranguid seades tuleb

hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju ja tagada piirkonna tasakaalustatud areng.

Muinsuskaitsealuste objektide kaitse tuleb tagada vastavalt kehtivale seadusele. Samas võib võimalikest uutest kaitsealustest objektidest tingituna tuua tuuleenergia tootmise ala osaline mittekasutamine kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealase tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav lahendus. Kaitsealused veealused mälestised asuvad planeeritud tuuleenergia tootmise ala PT3 lähedal ja on võimalik, et mälestise kaitsevööndisse ei ole tarvis üldse minna.

Tuuleenergia tootmise ala ei kattu ühegi sadamaga. Tuuleenergia tootmise alade piisav kaugus rannast (12 km) ei too endaga kaasa märkimisväärsed ümbersõite teel sadamatest avamerele või traalpüügi aladele.

Tuuleenergia tootmise ala kattumisel kaablitrassi või torujuhtmega tuleb teha koostööd vastava liini valdajaga ning kehtivast õigusest ja koostöö tulemustest lähtudes otsustada tuulikute ehitamise võimalikkus kaabli kaitsevööndisse või selle vahetusse naabrusse. 0,5 meremiili ulatuses kaablitrassist või torujuhtmest on keelatud igasugune kaableid või torujuhtmeid kahjustada võiv tegevus.

Tuuleenergia tootmise alade ühendamiseks omavahel ja Hiiumaaga on esitatud esialgsed merealuse kaabli ühendussuunad. Kaablite täpsed asukohad tuleb määrata projekteerimise või maakonnaülese planeeringu koostamise käigus kui on teada tuulegeneraatorite arv ja paiknemine. Mõlemal juhul kaasneb ka keskkonnamõjude hindamine. Tuuleenergia tootmise alade arendamisel tuleb panustada Hiiumaa elektri varustuskindluse parandamisse täiendava elektrivõrgu ühenduse näol, mille tulemusena tekib elektrienergia ringtoide Hiiumaale.

Kuna tuulikute paigutamine alale sõltub paljudest teguritest ja on vaja teha täiendavaid uuringuid, siis ei ole planeeringuga võimalik määrata ei tuulikute ega kaablite täpseid asukohti. Samuti ei ole võimalik mereala planeeringus määrata kaabli täpset asukohta Hiiumaal ning asukohta naabermaakondades. Kaabli täpne asukoht sõltub tuuleenergia arendusalade elluviidavusest, tuulegeneraatorite arvust, paigutusest ja kujust, tuulikute tehnilistest parameetritest jms. Luues koostöös võrguettevõtjatega võimaluse tuuleenergia tootmise alade ühendamiseks Hiiumaa keskpinge elektrivõrguga liitumiseks, tekib Hiiumaal elektrienergia ringtoide. Kavandatava alajaama asukoht tuleb määrata täpsema projekteerimis- ja planeerimistöö tulemusena. Kavandatava ringtoite pinget on tehniline parameeter, mida ei määrata maakonnaplaneeringuga. Ringtoite ühendamine kohaliku jaotusvõrguga varustuskindluse parandamiseks on planeerimisprotsessi käigus kohalike elanike poolt soovitud tingimus energiatootjate ehitamiseks merealale.

Tuuleenergia tootmise ala ei kattu jääteega.

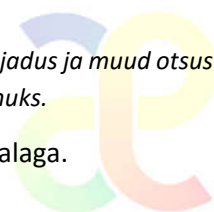
Tuuleenergia tootmise ala, PT5, kattumisel maardla alaga tuleb tagada maavara kaevandamisväärsena säilimine ja juurdepääs maavaravarule.

Maardlate kasutamine toimub vastavalt kehtivale õigusele, planeeringuga täiendavaid tingimusi ei seata. Võimaliku tuulikute rajamise soovi korral alale PT5, on soovitatav ammendada esmajärjekorras Hiiumadala maardla ressursid.

Tuuleenergia tootmise ala kattumisel laineenergia tootmisega (ala ei ole planeeringuga määratud, maakonnaplaneeringuga ei piirata laineenergeetika tootmist tulevikus) tuleb otstarbekas käitumine otsustada igal üksikjuhul eraldi.

Planeeringu koostamise ajal ei ole teada täpne sobiv tehnoloogia, tuule- ega laineenergia vajadus ja muud otsust mõjutavad tegurid. Seetõttu ei ole võimalik määrata kriteeriumeid võimalike konfliktide puhuks.

Tuuleenergia tootmise alad ei kattu kaadamisalaga, vesiviljeluse, ega agariku püügalaga.

Tuuleenergia tootmise alad vähendavad võimalikku kalapüügiala – rannapüüki ja juurdepääsu traalpüügi alale. Tuulikute vahel tuleb tagada väikelaevade ja kalalaevade (ranna- ja traalpüük) läbipääs/liiklemine.

Tuuleenergia tootmise alad on paigutatud selliselt, et need ei vähendaks varasemate mõõdistuste (Kull 2012) järgset traalpüügiala. Rannakalurite püük toimub kuni 30 meetri sügavuses meres, peamiselt ümber madalike. Kalapüügiseadus lubab rannapüüki kuni 20 m samasügavusjooneni, va lestapüük, keda käiaksegi vahetevahel sügavamalt püüdnud. Planeeringu koostamise käigus tehti korduvalt ettepanek laiendada tuuleenergia tootmise ala kuni 50 m sügavuseni, kuid tulenevalt väljakujunenud traalpüügialadest, jäeti laiendus tegemata. Tuuleenergia tootmise arendajad on planeeringu koostamise käigus pidanud võimalikuks väikelaevade ja rannakalurite läbipääsu tuulikute vahel.

Tuuleenergia tootmise alal võib huvitatud isikute kokkuleppel või tegevuste sobivusel ja looduskeskkonnast lähtuva sobivuse korral tegeleda ka vesiviljelusega.

Tuuleenergia tootmise ala arendamisel tuleb teha koostööd Siseministeeriumiga ja Kaitseministeeriumiga, et tagada erinevate riigikaitseliste objektide töövõime. Tuulikute projekteerimisel tuleb tagada radaritele riigipiiri valvamise võimalus – mereala mõlemal pool riigipiiri peab olema jälgitav vähemalt ühest Politsei- ja Piirivalveameti radaripositsioonist, täpne jälgitav ala tuleb määrata koostöös ministeeriumitega igal üksikjuhul eraldi. Kui meretuulikute aladele tuulikute projekteerimise käigus tekivad mereseireradari vaatevälja pimedad alad, mida ei ole võimalik teise radari vaateväljaga kompenseerida, tuleb vältida tuulikute rajamist alale, mis on pimedas tsooni põhjustajaks. Lähtuvalt riigikaitseliste vajaduste tagamisest ei ole võimalik Hiiu mereala planeeringuga hõlmatud merealal igasuguse kõrgusega elektrituulikute püstitamine. Elektrituulikute täpse kõrguse ning muude leevendavate meetmete väljaselgitamiseks tuleb hoonestusloa menetluse käigus teha koostööd Kaitseministeeriumiga.

2.3.1.2. Laineenergeetika

Laineenergia tootmine on võimalik alal, mis on sügavam, kui 30 meetrit. Laineenergia tootmise alal pole maakonnaplaneeringuga määratud (maakonnaplaneeringuga ei piirata laineenergeetika tootmise alasid). Vastava ala rajamise soovi korral tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamise protsess, millega määratakse täpsed rajamistingimused. Laineenergia tootmise alasid on võimalik määrata üldkasutusega alale (tagades seejuures kalapüügivõimekuse) või koostöös vastava huvigrupiga ka eeliskasutusega alale. Laineenergeetika tootmine sõltub tehnoloogia arengust.

Planeeringu koostamise ajal ei ole olemas Hiiumaa lähikümbruse tingimuste jaoks sobivat laineenergia tootmise täpsemat tehnoloogiat. Teemana on laineenergeetika kasutamine oluline, kuid piisavate andmete puudumise tõttu ei ole võimalik määrata alasid ja seada tingimusi – seetõttu tuleb tehnoloogia olemasolu korral analüüsida tootmise sobivust konkreetsetes asukohtades. Suurem lainetus on Hiiumaast läänes ja edelas, peamiselt väljaspool planeeringuala. Laineenergia kasutamine võib mõjutada unikaalsete lainesõidutingimustega kohta Kõpu poolsaare otsas, mistõttu on vajalik KMH koostamine.

2.3.2. Maavaravarud

Planeeringujoonisel on esitatud alal olevad maardlad, mida iseloomustavad andmed on tabelis Maardlad. Uusi maardlaid planeeringuperioodi jooksul ei kavandata.

Kõpu maardla kattub projekteeritava Kõpu merekaitsealaga. Merekaitseala kavandamisel tuleb arvestada maardlaga ning kaitseala piiri määrata maardla kasutamist arvestavalt. Maardla kasutamisele looduskaitsepiiranguid seades tuleb hinnata ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju.

Looduskaitsealuste objektide kaitse tuleb tagada vastavalt kehtivale seadusele. Samas võib võimalikest uutest kaitsealustest objektidest tingituna tuua maardla osaline mittekasutamine kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealase tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav lahendus.

Maardla kattumisel veeliiklusalaga tuleb tagada maardla kasutamisevõimalus, vajadusel korraldada koostöös Veeteede Ametiga ajutiselt ümber laevaliiklust.

Hiiumadala maardla kohale on planeeritud tuuleenergia tootmise ala, esmalt tuleb ammendada Hiiumadala maardla ressurs. Tuuleenergia tootmise ala PT 5 arendamisel tuleb tagada maavara ammendamine või kaevandamisväärsena säilimine ja juurdepääs maavaravarule. Maavara võib kasutada tuulepargi ehitamiseks. Teiste maardlate korral ei ole planeeritud tegevusi, mis takistaks maardla kavandamisväärsena säilitamist ja juurdepääsu sellele.

Maardla kaevandamisloa KMH käigus tuleb:

- hinnata kaevandustegevuse mõju lainetusele ja hoovustele ning kalastikule;
- kindlaks teha, millised taimekooslused kaevandusalal asuvad;
- hinnata mõjusid projekteeritavale Kõpu merekaitsealale;
- hinnata mõjusid kalavarudele ja turismile, sh unikaalsete loodustingimustega lainesõidukohale Kõpu poolsaare tipus;
- hinnata mõjusid laevaliiklusele;
- hinnata koosmõjude all mitme maardla samaaegse kaevandamisega kaasnevat mõjusid;
- hinnata mõju veealustele mälestistele. Seni teadmata kultuuriväärtusega asjade olemasolu maardla alal tuleb välja selgitada allveearheoloogiliste uuringute käigus. Allveearheoloogiliste uuringute programmi kooskõlastab ja loa uuringuteks väljastab Muinsuskaitseamet.

Lähtuvalt võimalikust tuulikute rajamise soovist alale PT5 tuleb ammendada esmajärjekorras Hiiumadala maardla ressurs – kui samaaegne kaevandamine takistab tuuleenergia tootmise ala PT5 kiiremat arengut, siis tuleb eelistada Hiiumadala maardla maavaravaru varasemat realiseerimist.

Maardlad ei kattu muude peatükis nimetatud planeeritud tegevuste või ehitistega.

Tabel 5. Maardlad

Nimetus	Maavara	Registri nr	Täiendavad tingimused
Kõpu	Liiv (ehitus, eriotstarbeline täiteks)	13016	
Hiiumadala	Liiv (ehitus, täide)	13045	
Käina	Meremuda (ravimuda)	13155	Suurem osa maardlast asub ka Käina lahe - Kassari maastikukaitsealal (111.68 ha). Piiranguvööndis asuval mäeeraldisel on muda kaevandamine on lubatud 15. juulist-15. augustini ja 1.novembrist-1. märtsini.

2.3.3. Kaadamisalad

Planeeringujoonisel on esitatud olemasolevad kaadamisalad, mis asuvad Hiiu maakonna mereala erinevates osades kattes kogu piirkonna. Uusi kaadamisalasid ei ole juurde planeeritud, kuna ei nähta ette tegevusi, mis vajaksid suuremahulisi kaadamisi (üle 10'000 m³).

Alla 10'000 m³ kaadamismahu korral võib kaaluda uue kaadamisala kasutusele võtmist üldkasutusega alal, kui majanduslikel kaalutlustel ei ole otstarbekas kasutada olemasolevaid kaadamisalasid.

Alla 10'000 m³ suurust kaadamist ei loeta oluliseks keskkonnamõjuks, mistõttu ei ole kohustuslik KMH koostamine vee erikasutusloa väljastamisel. Väikesadamate sissesõidutee ja akvatooriumi puhastamisest tulenev kaadatav kogus ei ole üldjuhul nii suur ja ebaotstarbekas oleks nõuda vedamist planeeringuga määratud kaadamisalale, mis võib olla kümnete meremiilide kaugusel – sellisel juhul (mitteolulise keskkonnamõju korral) oleks transpordist tingitud negatiivne sotsiaalmajanduslik ja võib-olla ka keskkonnavaline mõju kordades suurem.

Kaadamisala K1 asub projekteeritaval Kõpu merekaitsealal, K3 asub Väinamere hoiualal, mille piire korrigeeritakse vastavalt rangemalt kaitstavate alade (kaitsealad, püsielupaigad) piiride muutmisele või muudetakse hoiuala kaitse eesmärgi. Kaadamisala kattumisel olemasolevate looduskaitsealade eesmärkidega tuleb lähtuda looduskaitsealade eesmärkidest. Võimalikest tekkivatest looduskaitsealadest eesmärkidest piiranguid seades tuleb hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju ja tagada tasakaalustatud areng.

Looduskaitsealade objektide kaitse tuleb tagada vastavalt kehtivale seadusele. Samas võib võimalikest uutest kaitsealadest objektidest tingituna tuua kaadamisalade ära jätmine kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealade tegevuse korral vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav kompromisslahendus.

Uute kaadamisalade kasutusele võtmisel tuleb konsulteerida Kaitseministeeriumiga võimaliku meremiiniohu teemal ja vajadusel viia läbi täiendavad uuringud ala ohutuse osas.

Hiiumaa lähikümbruses on mitmeid miinohtlikke alasid. Kuna vastav info ei ole avalikustatav, siis tuleb iga merepõhja puudutava tegevuse korral konsulteerida Kaitseministeeriumiga.

Uute kaadamisalade kasutusele võtmisel tuleb tegevus Veeteede Ametiga kooskõlastada.

Vastavalt veeseadusele tuleb Veeteede Ametiga kooskõlastada võimalikud veel liikumise piirangud. Põhjendatud vajaduse korral on võimalik veeliiklusalade muutmise.

Uute kaadamisalade kasutusele võtmisel tuleb hinnata mõju veealustele mälestistele. Seni teadmata kultuuriväärtusega asjade olemasolu võimalikul kaadamisalal tuleb välja selgitada allveearheoloogiliste uuringute käigus. Allveearheoloogiliste uuringute programmi kooskõlastab ja loa uuringuteks väljastab Muinsuskaitseamet. Uute kaadamisalade kasutusele võtmisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga, mälestise kaitsevööndis on kaadamine keelatud.

Vastavalt muinsuskaitseadusele tuleb Muinsuskaitseametiga kooskõlastada tegevus mälestise kaitsevööndis. Võimalike uute kaadamisalade mittesattumist mälestise kaitsevööndisse saab välistada koostöö kaudu.

Kaadamisalad ei kattu muude peatükis nimetatata planeeritud tegevuste või ehitistega.

2.3.4. Kalapüük

Kalapüük, nii ranna- kui traalpüük, võib toimuda kogu üldkasutusega ala ulatuses – seetõttu ei ole esitatud joonisel planeeritud kalapüügialasid. Alade puudumise tõttu on allpool kasutatud väljendit kalapüügi huvi. Kalapüügi võimalikkus koos teiste planeeritud tegevustega on esitatud allpool.

Planeeritud tuulikute ala on kavandatud selliselt, et see ei ühtiks valdava traalpüügi alaga. Rannakalurite püük toimub kuni 30 meetri sügavuses meres, peamiselt ümber madalike. Kalapüügiseadus lubab rannapüüki kuni 20 m samasügavusjooneni, va lestad, keda püütakse kuni 30 meetri sügavuseni.

Kalapüügi huvi kattumisel olemasolevate looduskaitsealade eesmärkidega tuleb lähtuda looduskaitsealadest eesmärkidest. Võimalikest tekkivatest looduskaitsealadest eesmärkidest kalapüügile

piiranguid seades tuleb hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju ja tagada tasakaalustatud areng.

Looduskaitsealuste objektide kaitse tuleb tagada vastavalt kehtivale seadusele. Samas võib võimalikest uutest kaitsealustest objektidest tingituna kalapüügihuvi vähendamine tuua kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealase tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav lahendus.

Kalapüügi huvi kattumisel laskeharjutuste alaga tuleb tagada harjutuste läbiviimine, seades selleks ajaks kalapüügile piirangud Kaitseväe poolt.

Riigikaitselisest huvist lähtuv harjutuste ala on eeldatavasti kasutusel mõned päevad aastas ja ei too eeldatavasti kaasa märkimisväärt negatiivset mõju kalapüügile – ka riigikaitselisteks harjutusteks tuleb riigis vee-ala tagada. Riigikaitselisest huvist tulenev võimalik veeliikluse takistamine Sõru-Haldi-Ristna vahelisel veealal.

Kalapüügi huvi kattumisel veeliiklusalaga tuleb lähtuda üldistest meresõitu reguleerivatest sätetest.

Kalapüügi huvi kattumisel muinsuskaitsealuste veealuste mälestistega tuleb arvestada, et mälestisel on kaitsevöönd mälestise väliskontuurist kuni 0,2 meremiili (2 kaabeltaud), milles tegutsemine on reguleeritud muinsuskaitseseaduse alusel.

Kalapüügi huvi kattumisel veealuste liinidega kehtib ankrusse heitmise ja traalimise piirang.

Kalapüügi huvi kattumisel maardlaga tuleb kalapüügil arvestada maardla kaevandamisperioodil tekkiva ajutise häiritusega.

Nõue tuleneb kehtivast õigusest. Häiritus on seotud kaevandamisperioodiga ja kaevandamisalaga.

Kalapüügi huvi kattumisel tuuleenergia tootmise aladega tuleb tagada tuulikute vahel väikelaevade ja kalalaevade (ranna- ja traalpüük) läbipääs/liiklemine. See tagab huvigruppide liikumisvõimalused ilma lisakulutusi juurde tekitamata. Täpsed tingimused seoses väikelaevade liikumisega tuulikute vahel sõltuvad rahvusvahelisel tasandil veeliiklust korraldavate organisatsioonide poolt välja töötamisel olevatest regulatsioonidest.

Tuuleenergia tootmise alad on paigutatud selliselt, et need ei vähendaks varasemate mõõdistuste (Kull 2012) järgset traalpüügiala. Planeeringu koostamise käigus tehti korduvalt ettepanek laiendada tuuleenergia tootmise ala kuni 50 m sügavuseni, kuid tulenevalt välja kujunenud traalpüügialadest jäeti laiendus tegemata. Tuuleenergia tootmise arendajad on planeeringu koostamise avaliku protsessi käigus pidanud võimalikuks väike- ja kalalaevade läbipääsu tuulikute vahel.

Kalapüügihuvi kattumisel veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisalaga tuleb tagada veealuse kultuuriväärtusega asjade säilimine.

Veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisel ei kehti muinsuskaitseseadusest tulenevaid piiranguid, kuid oma olemuselt on tegu sarnase kultuuriväärtuse säilitamisega, mistõttu pole seal traalpüük võimalik. Planeeritud uputamisalad ei ühti traalpüügiintensiivsuse joonisel esitatud traalpüügialadega.

Kalapüügi huvi kattumisel kaadamisalaga tuleb kalapüügil arvestada kaadamisest tekkiva ajutise häiritusega.

Kaadamine on üldjuhul lühiajalise mõjuga tegevus üksikutes asukohtades ja oma suhteliselt väikese pindalaga mõjutab see rannapüüki vähesel määral.

Kalapüügi huvi kattumisel vesiviljelusalaga või agariku püügialaga tuleb koostöös huvigruppidega otsustada tegevuse asukoht, suurus ja vastastikune mõjutuse/piirangu aeg.

Sarnaselt kalapüügile on Hiiumaa vees toiminud agariku püük. Planeeringus on esitatud agariku püügiala, millel on traditsiooniliselt püük toimunud. Mõlemad on merel toimuvad traditsioonilised tegevused. Kalapüügi ala on laiem kui agariku püügiala kuid tuleb tagada ka agariku püügivõimalus. Vesiviljeluse alad vähendavad rannapüügi võimalust ja võivad raskendada juurdepääsu püügialadele, samas on vesiviljeluse ala suhteliselt väike ja laias plaanis ei ole mõju kalandusele väga suur. Vesiviljeluse arendamiseks tuleb teha keskkonnamõju hindamine.

Kalapüügi huvi kattumisel rekreatsiooni- ja purjespordialaga tuleb lähtuda vastastikusest mõistmisest, heast tavast ja üldistest meresõitu reguleerivatest sätetest.

Kohaliku kogukonna sõnul ei ole Hiiu maakonnas olnud probleeme kalameeste ja purjespordi- ning surfiringkondade vahel. Planeering ei määratle kes ja millal mingit ala kasutab, võimalike konfliktide korral tuleb kokkulepped saavutada kohalikul tasandil koostöös Veeteede Ametiga.

Kalapüügi huvi kattumisel muinsuskaitsealuste veealuste mälestistega tuleb arvestada, et veealusel mälestisel ja selle kaitsevööndis on keelatud ankurdamine ja traalimine.

2.3.5. Agariku püük

Planeeringujoonisel on esitatud agariku püügiala Väinamerel Hiiumaa ja Muhu ning Saaremaa vahelisel alal.

Planeeringus on esitatud agariku püügiala, millel on traditsiooniliselt püük toimunud. Kalapüük on toimunud kogu mereala piires. Mõlemad on merel toimuvad traditsioonilised tegevused. Kalapüügi ala on laiem, kui agariku püügiala.

Agariku püügihuvi kattumisel muinsuskaitsealuste veealuste mälestistega tuleb arvestada, et veealusel mälestisel ja selle kaitsevööndis on keelatud ankurdamine ja traalimine.

Agariku püügiala ei kattu muude peatükis nimetatata planeeritud tegevuste või ehitistega.

2.3.6. Vesiviljelus

Planeeringujoonisel on esitatud neli võimalikku vesiviljeluse arendamise ala. Vesiviljeluse alade planeerimisel on lähtutud teenindavate sadamate lähedusest ja et oleks võimalik arendada erinevat sügavust vajavat vesiviljelust, vt Tabel 6. Vesiviljelusalade sügavus Lisaks esitatud aladele võib huvitatud isikute kokkuleppel ja looduskeskonnast lähtuva sobivuse korral teha vesiviljelust ka tuuleenergia tootmise alal.

Tabel 6. Vesiviljelusalade sügavus

Ala	Sügavus (m)
PV 1	7...14
PV 2	17...30
PV 3	20...30
PV 4	5...15

Kuna vesiviljeluse valdkond võimaldab erinevaid tegevusi, tuleb lähtuvalt tootmistevõime igakordselt otsustada keskkonnamõju hindamise läbiviimise vajalikkus ning KMH koostamise käigus otsustada täiendavate tingimuste määramine, arvestades piirkonna hüdrodünaamilisi tingimusi, kasutatavat tehnoloogiat, liigi kasvatamiseks vajalikke tingimusi jne. Kuna planeeringu koostamise ajal puudub täpsem vesiviljelusega seonduv arengukava ning sobivate asukohtade määratlemise kava, siis on võimalik, et reaalse arendussoovi korral muudetakse või korrigeeritakse täiendavatest andmetest lähtuvalt vesiviljelusala asukohta. Eelistada tuleks nn kombineeritud vesiviljelust st lisaks kalakasvatusele karbi- ja vetikakasvatust, et vähendada kalakasvatusest tulenevaid keskkonnamõjusid.

Hiiu maakonna merealal ei ole vesiviljelusega tegeletud. Vesiviljeluse alade valik loob võimalused tulevikuks, kui läbiviidav KMH toetab vastavasisulist vesiviljeluse arengut. Maakonnaplaneeringu koostamisel ei ole teada

kavandatav tootmine vesiviljeluse alal, seetõttu ei ole võimalik planeeringu KSH protsessis analüüsida täpset mõju ümbritsevale keskkonnale ning on vajalik edasine täiendava KMH koostamine. Vesiviljelus on üheks oluliseks alustalaks Euroopa Komisjoni nn sinise kasvu (blue growth) initsiatiivis, mille eesmärgiks on jätkusuutlikult ära kasutada Euroopa ookeani- ja merealade potentsiaali täiendavate töökohtade ja majandusliku kasvu loomiseks.

Vesiviljelusala PV 3 asub osaliselt projekteeritaval Kõpu merekaitsealal. Vesiviljelusala kattumisel olemasolevate looduskaitsealade eesmärkidega tuleb lähtuda looduskaitsealade eesmärkidest. Võimalikest tekkivatest looduskaitsealade eesmärkidest vesiviljelusele piiranguid seades tuleb hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju ja tagada tasakaalustatud areng.

Vastavalt kehtivale seadusele tuleb tagada looduskaitsealade objektide kaitse. Samas võib võimalikest uutest kaitsealadest objektidest tingituna vesiviljelusala ära jätmine tuua kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealade tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav lahendus.

Vesiviljelusala PV 3 kattub osaliselt laskeharjutuste alaga, vesiviljeluse arendamise soovi korral laskeharjutuste ala sees, tuleb vesiviljeluse arendajal koostöös Kaitseväega otsustada tegevuse võimalikkus ja täpne asukoht.

Tulenevalt riigikaitse vajadustest ja vesiviljelusala kasutamise iseloomust saab detailsemate andmete olemasolul otsustada erinevate tegevuste koostoime võimalikkuse.

Vesiviljelusala PV 2 ja PV 4 sellisel kasutusele võtmisel, kus on kokkupuude mere põhjaga tuleb konsulteerida Kaitseministeeriumiga võimaliku meremiiniohu teemal ja vajadusel viia läbi täiendavad uuringud ala ohutuse osas.

Hiiu lähikonnas on mitmeid miinohtlikke alasid. Kuna vastav info ei ole avalikustatav, siis tuleb iga merepõhja puudutava tegevuse korral konsulteerida Kaitseministeeriumiga.

Vesiviljelusala kattumisel veeliiklusalaga tuleb koostöös Veeteede Ametiga otsustada võimaliku veeliiklust takistava objekti/tegevuse asukoht, suurus, piirangu aeg.

Vastavalt veeseadusele tuleb Veeteede Ametiga kooskõlastada võimalikud veel liikumise piirangud. Põhjendatud vajaduse korral on võimalik veeliiklusalade muutmine.

Vesiviljelusala kattumisel kalapüügi huviga tuleb koostöös huvigruppidega otsustada tegevuse asukoht, suurus ja vastastikune mõjutuse/piirangu aeg.

Vesiviljeluse alad vähendavad rannapüügi võimalust ja võivad raskendada juurdepääsu püügialadele, samas on reaalset vesiviljeluse alla minev ala suhteliselt väike ja rannapüügi ala ei vähene märkimisväärselt. Vesiviljeluse arendamiseks tuleb teha keskkonnamõju hindamine.

Vesiviljelusala kavandamisel teha koostööd Muinsuskaitseametiga, et selgitada välja võimalik kattumine avastatud mälestistega. Vesiviljelusala kavandamisel tuleb hinnata mõju veealustele mälestistele. Seni teadmata kultuuriväärtusega asjade olemasolu vesiviljeluse alal tuleb välja selgitada allveearheoloogiliste uuringute käigus. Allveearheoloogiliste uuringute programmi kooskõlastab ja loa uuringuteks väljastab Muinsuskaitseamet.

Planeeringu koostamise ajal ei kattu vesiviljelusala mälestistega, mistõttu konflikt eri tegevuste vahel puudub. Mereala täiendaval uurimisel võivad selguda täiendavad mälestised, et vältida neile ohtu, tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga.

2.4. Puhke- ja turismiotstarbelised tegevused merel ja rannikul

2.4.1. Rannikulähedane rekreatsioon

Planeeringujoonisel on esitatud veerekreatsiooni- ja purjespordiala, mis on mõeldud eelkõige surfamiseks ja purjetamiseks. Samas on tegu lahtise nimekirjaga, kuhu võib lisada kajakimatkad, sukeldumise, jetisõitu jms. Täiendavalt on Kõpu poolsaare otsas esitatud unikaalsete loodustingimustega lainesõidukoht. Antud asukohas on üldjuhul tugevad edelatuuled ning murdlainetuse tekkimiseks sobilik põhjareljeef, mis tagab lainete murdumise soodsates asukohtades ka erineva veetaseme korral. Tänu kaardumisele ümber Ristna Põhjaneeme moodustuvad tuule suunaga risti liikuvad laineliinid. Eelpoolkirjeldatud olukord on Euroopas suhteliselt ainulaadne, mistõttu ongi koht märgitud ja seal tuleb tagada seda olukorda tekitavate loodustingimuste säilimine. Lisaks esitatud aladele saab rannikulähedane rekreatsioon toimuda kõikjal üldkasutataval alal.

Planeeringu koostamise käigus on selgunud enamkasutatavad veerekreatsiooni- ja purjespordi tegevuse alad, samuti unikaalsete loodustingimustega lainesõidukoht, mille unikaalsust on kinnitanud nii kohalikud kui ka erialaorganisatsiooni poolt tellitud eksperthinnangud, millest lähtuvalt tuleb tagada ala kasutamine lainesõiduks.

Kohalik omavalitsus peab toetama juurdepääsu tagamist veerekreatsiooni- ja purjespordialale koos parkimisalaga või määrama oma planeeringutes avalikult ligipääsetavad veerekreatsiooni- ja purjespordialad, vajadusel ka tsoneerimise lähtuvalt erinevate tegevuste kattumisest.

Planeeringut ei kehtestata maismaa-alale, kuid lähtuvalt valitud olulistest veerekreatsiooni- ja purjespordialadest on oluline tagada juurdepääs maismaal. Kohalikud omavalitsused saavad seda teha läbi üld- või detailplaneeringu.

Rekreatsiooni- ja purjespordialaga kattumisel olemasolevate looduskaitseliste eesmärkidega tuleb lähtuda looduskaitselistest eesmärkidest. Võimalikest tekkivatest looduskaitselistest eesmärkidest piiranguid seades tuleb hinnata ja põhjendada ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku nii valdkonnale laiemalt kui ka unikaalsele lainesõidukohale.

Looduskaitsealuste objektide kaitse tuleb tagada vastavalt kehtivale seadusele. Samas võib võimalikest uutest kaitsealustest objektidest tingituna tuua rekreatsiooni- ja purjesporditegevuse vähendamine kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealase tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav kompromisslahendus.

Rekreatsiooni- ja purjespordialaga kattumisel veeliiklusalaga tuleb lähtuda üldistest meresõitu reguleerivatest sätetest.

Tuuleenergia tootmise ala PT 7 ja võimalik laineenergia tootmise juht võivad mõjutada lainetuse- ja tuuleolusid unikaalse loodustingimustega lainesõidukohale, mistõttu on vajalik nimetatud alade KMH-koostamisel käsitleda mõju lainesõidukohale. Et tagada unikaalse lainesõidukoha säilimine tuleb vältida võimalikku negatiivset mõju sellele.

Rekreatsiooni- ja purjespordialaga kattumisel kaadamisala või maardlaga tuleb tagada nii kaadamisala kasutamise võimalus kui ka maardla kasutamise võimalus.

Kaadamine on üldjuhul lühiajalise mõjuga tegevus üksikutes asukohtades ja oma suhteliselt väikese pindalaga mõjutab see rekreatsiooni- ja puhkespordiala väga vähesel määral. Maardla kasutamise võimaluste tagamine tuleneb kehtivast õigusest.

Rekreatsiooni- ja purjespordialad ei kattu muude peatükis nimetatud planeeritud tegevuste või ehitistega.

2.4.2. Supluskohad

Planeeringujoonisel on esitatud supluskohad. Kohalik omavalitsus peab tagama juurdepääsu supluskohtadele koos parkimisalaga ala ligiduses või määrama oma planeeringus avalikult juurdepääsetavad supluskohad ja/või supelrannad, vajadusel ka tsoneerimise lähtuvalt erinevate tegevuste kattumisest alal. Supluskoha kandmine üldplaneeringusse supelrannana ja/või supluskoha avamine avaliku supelrannana on kohaliku omavalitsuse otsustada.

2.5. Riigikaitselised huvid

2.5.1. Laskeharjutuste ala

Hiiumaast edelasse Ristna ja Sõru vahelisele merealale on planeeritud laskeharjutuste ala, mis koosneb sihtmärgialast ja ohualast. Ala eesmärk on tagada riigikaitseline väljaõpe.

Laskeharjutuste ala on piiratud kasutusega ala, kus vajalikul ajavahemikul on Kaitseväel õigus ala sulgeda igasuguseks liikluseks. Ala sulgemisest teavitamine ja ala tähistamise kohustus on Kaitseväel. Laskeharjutuste ala kattumisel veeliiklusalaga tuleb tagada harjutuste läbiviimine vajalikul ajavahemikul, seades selleks ajaks laevaliiklusele piirangud.

Riigikaitselisest huvist lähtuv harjutuste ala on eeldatavasti kasutusel mõned päevad aastas ja ei too eeldatavasti kaasa märkimisväärset negatiivset mõju laevaliiklusele. Riigikaitselisteks harjutusteks tuleb vee-ala tagada. Riigikaitselisest huvist tulenev võimalik veeliikluse takistamine on Sõru-Haldi-Ristna vahelisel veealal ning teavitamise peab läbi viima tegevusest huvitatud isik.

Vesiviljelusala PV 3 kattub laskeharjutuste alaga. Vesiviljeluse arendamise soovi korral laskeharjutuste ala sees, tuleb vesiviljeluse arendajal koostöös Kaitseväega otsustada tegevuse võimalikkus ja täpne asukoht.

Tulenevalt riigikaitse vajadustest ja vesiviljelusala kasutamise iseloomust saab detailsemate andmete olemasolul otsustada erinevate tegevuste koostoime võimalikkuse.

Laskeharjutuste läbi viimiseks tuleb järgida Õhutõrjerelvade ja suurtükiväe relvade (merele orienteeritud) laskmisvõimaluste ja mereväe väljaõppe läbiviimiseks võimalike asukohtade selgitamise (ÕSMAAP) arendusprogrammi (Kaitseministeerium, 2013) ja selle KSH aruande (TTÜ Meresüsteemide Instituut, 2009) nõudeid.

2.5.2. Koostöövajadus

Kõigi merepõhja puudutavate tegevuste korral tuleb konsulteerida Kaitseministeeriumiga võimaliku meremiiniohu teemal ja vajadusel (see selgub dialoogis Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe ekspertidega) viia läbi täiendavad uuringud ala ohutuse osas. Siinkohal on oluline, et kui tegemist on era- või ärihuviga siis katab arendaja ise uuringute kulud, kuid uuringute tulemused kuuluvad edastamisele Kaitseministeeriumile, Mereväele ja vajadusel Veeteede Ametile. Planeeritud majandustegevustest jäävad koostöövajadusega alale:

- kõik planeeritud tuulikute alad;
- planeeritud veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisalad PU1, PU2, PU4;
- planeeritud vesiviljeluse alad PV2 ja PV4.

Lähtuvalt riigikaitseliste vajaduste tagamisest ei ole võimalik Hiiu mereala planeeringuga hõlmatud merealal igasuguse kõrgusega elektrituulikute püstitamine. Elektrituulikute täpse kõrguse ning muude leevendavate meetmete väljaselgitamiseks tuleb hoonestusloa menetluse käigus teha koostööd Kaitseministeeriumiga.

2.6. Muinsuskaitsealised huvid

2.6.1. Meres olevad mälestised ja nende kaitse

Hiiu maakonna merealal asuvad järgnevad arheoloogiamälestised: nimetu (27878); "Aid" (27877) ja „Kaubalaev „E.Russ“ (30210). Hiiumaast lõunas asub ajaloomälestisena arvel rannalauter (22275). Kaitsealused mälestised koos riikliku registri numbriga on esitatud joonisel. Maakonnaplaneeringu kehtimise ajal võib muinsuskaitsealiste objektide nimekiri muutuda, seetõttu tuleb alati võtta aluseks hetkel aktuaalne andmebaas, mitte ainult käesolev planeering.

Kaitsealustel veealustel mälestistel on määratud või määratakse kaitsevöönd, mis võib ulatuda kuni 0,2 meremiilini (kaks kaabeltaud) mälestise väliskontuurist, milles tegutsemine on reguleeritud muinsuskaitseaduse alusel.

Mälestiste ja nende kaitsevööndi alal on eelistegevuseks kultuuriväärtuste säilitamine, muu majandustegevus peab arvestama muinsuskaitsealsetest eesmärkidest lähtuvate piirangutega. Veealuste mälestiste kaitse peamine põhimõte on nende säilitamine *in situ*. Veealuste mälestiste teisaldamine tuleb kõne alla ainult põhjendatud juhtudel, millega kaasnevad leiukoha allveearheoloogilised eeluuringud, et välja selgitada mälestise seisukord, arheoloogilise kihi ulatus ja teisaldamise teostatavus. Juhul kui mälestise seisukord võimaldab selle teisaldamist, tuleb leiukohal teostada allveearheoloogilised väljakaevamised. Veealused mälestised Hiiumaa all on populaarsed sukeldumiskohad, seetõttu tuleb tuuleparkide rajamisel neile tagada ligipääs.

Muinsuskaitsealiste huvide arvestamine toimub vastavalt kehtivale seadusele, planeering siin täiendustepanekuid ei tee.

Täiendavaid ettepanekuid uute objektide kaitse alla võtmiseks maakonnaplaneering ei tee.

2.6.1. Meres olevad veealused kultuuriväärtusega asjad

Lisaks kaitsealustele veealustele mälestistele paiknevad Hiiumaa lähistel mitmed teised põhijoonisel esitatud veealused kultuuriväärtusega asjad, mis ei ole muinsuskaitse all, kuid millest osade puhul on alustatud kaitse alla võtmise menetlusega – kuni kaitsestaatuse selgumiseni tuleb neid kohelda võrdselt juba kaitsealuse objektiga. Võimalikel uutel uuringute käigus selguvatel kultuuriväärtusega asjade leidmisel, tuleb arvestada, et kaitsevöönd mälestise väliskontuurist kuni 0,2 meremiili (kaks kaabeltaud). Maakonnaplaneeringuga ei seata nõudeid ega piiranguid objektide kaitse alla võtmise osas.

Veealused kultuuriväärtusega asjad on väärtuslikud eelkõige sukeldujatele ning võivad omada väärtust ka erinevate liikide elupaikadena. Veealuste kultuuriväärtusega asjade asukoht tuleneb Veeteede Ameti ja Muinsuskaitseameti andmekihist.

Veealuste kultuuriväärtusega asjade märkimine ja pääs nendele suurendab Hiiumaa turismiattraktiivsust, kaitsealustel mälestistel käitumine on reguleeritud muinsuskaitseadusega.

2.6.2. Kultuuriväärtuste veealused säilitamisalad

Maakonnaplaneeringuga on määratud neli veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisaala. Veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisaala eesmärk on tagada erinevate planeeringute ja tegevuste käigus välja tulnud veealuste kultuuriväärtusega asjade säilitamine, kui neid ei ole võimalik säilitada *in situ* ega ka konserveerida ja eksponeerida. Veealuste kultuuriväärtusega asjade teisaldamine tuleb kõne alla ainult põhjendatud juhtudel, millega kaasnevad leiukoha allveearheoloogilised eeluuringud, et välja selgitada asja seisukord, arheoloogilise kihi ulatus ja teisaldamise teostatavus. Juhul kui asja

seisukord võimaldab selle teisaldamist tuleb leiukohal teostada allveearheoloogilised väljakaevamised. Kui uputamisalale on peale allveearheoloogilisi väljakaevamisi teisaldatud veealune kultuuriväärtusega asi, mis võetakse kaitse alla, siis kaasnevad muinsuskaitseseadusest tulenevad piirangud. Veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisalale uputamise korral on vajalik asjad merekaartidel tähistada ja merel märgistada. Juurdepääs uputamisaladele tuleb korraldada loodusväärtusi kahjustamata.

Kultuuriväärtuste veealuste säilitamisalade valikul lähtuti võimalusel järgnevast:

- asukohad erinevates planeeringuala osades, võimalusel sadamate ligiduses;
- sügavusvahemik 20-30 m;
- eelistatud liivapõhi.

Planeeritud veealuse kultuuriväärtusega asjade PU 2 ja PU 4 kasutusele võtmisel tuleb konsulteerida Kaitseministeeriumiga võimaliku meremiiniohu teemal ja vajadusel viia läbi täiendavad uuringud ala ohutuse osas.

Hiiumaa lähimbruses on mitmeid miiniohtlikke alasid, kuid kuna vastav info ei ole avalikustatav, siis tuleb iga merepõhja puudutava tegevuse korral konsulteerida Kaitseministeeriumiga.

Enne teisaldamistööde algust peab olema veendunud, et objektist ei leki ohtlikke aineid. Iga sellise objekti teisaldamine, mis võib kujutada endast navigatsiooniohtu, tuleb kooskõlastada Veeteede Ametiga.

2.7. Looduskaitseelised huvid

Suurel osal planeeringualast esineb erinevaid looduskaitseelisi piiranguid. Tulenevalt maakonnaplaneeringu täpsusastmest on joonisel esitatud looduskaitseelisel väärtuslik ala, projekteeritav looduskaitseelisel väärtuslik ala ja Natura elupaik. Nimetatud alad sisaldavad endas kõiki alal olevaid ja projekteeritavaid kaitsealuseid objekte. Looduskaitsealuste objektide täpsem käsitlus on esitatud KSH aruandes. Maakonnaplaneeringu kehtimise ajal võib kaitsealuste objektide nimekiri muutuda, mistõttu tuleb alati võtta aluseks hetkel aktuaalne andmebaas, mitte ainult käesolev planeering. Projekteeritavate looduskaitseeliste objektide menetlemisel tuleb piirangute seadmisel tuleb hinnata ka piirangutega tekkivat sotsiaalmajanduslikku mõju Hiiumaa arengu seisukohalt.

Looduskaitsealuste objektide kaitse tuleb tagada vastavalt kehtivale seadusele. Samas võib võimalikest uutest kaitsealustest objektidest tingituna tuua muude tegevuste vähendamise kaasa negatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju, mistõttu tuleb kaitsealase tegevuse korraldamisel vaadata tervikpilti ja leida kõiki osapooli rahuldav kompromisslahendus.

Liikumispiiranguta looduskaitseelisel väärtusliku ala eelistegevuseks on kaitse-eesmärgist tulenevad tegevused. Muud eespool planeeritud tegevused, mis on kooskõlas looduskaitseseaduse ja kaitse-eeskirjaga, tuleb vajadusel kooskõlastada kaitseala valitsejaga.

Maakonnaplaneeringuga ei tehta täiendavaid ettepanekuid kaitsealade moodustamiseks, nende piiride muutmiseks ega kaitsereežiimi lõpetamiseks.

Liikumispiirangutega alad on piiratud kasutusega alad, kus täpsem kasutamine või tegevus on määratud kaitseala valitseja poolt. Liikumispiiranguga alad on esitatud põhijoonisel ja peatükis Liikumispiirangud.

2.8. Liikumispiirangud

2.8.1. Olemasolevad liikumispiirangud

Maakonnaplaneering ei määra liikumispiiranguid – need tulevad muudest aktidest (kaitse-eeskirjad, kalapüügieeskirjad jms). Allpool olevad piirangud on informatiivse iseloomuga ja tabelis esitamiseks üldistatud – piirangu täpne sisu tuleb vaadata vastavast aktist (kaitse-eeskiri).

Olemasolevad liikumispiirangud on planeeringus esitatud põhijoonisel lähtuvalt tabelist Tabel 7 (sisend Veeteede Ameti kaardikiht, 2013).

Tabel 7. Olemasolevad liikumispiirangud

Tähis joonisel	Nimetus	Piirang
OP1	Selgrahu püsielupaiga piiranguvöönd	Kiirus piiratud 8 sõlme
OP2	Selgrahu püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud 15.02-15.11, kiirus piiratud 8 sõlme
OP3	Tareste lahe piiranguvöönd	Keelatud sõitmine töötava mootoriga ujuvvahendiga, va erijuhud, vt kaitse-eeskiri
OP4	Paope looduskaitseala	Kiirus piiratud 8 sõlme
OP5	Klaasirahu püsielupaiga piiranguvöönd	Kiirus piiratud 8 sõlme
OP6	Klaasirahu püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud 01.04-15.11, kiirus piiratud 8 sõlme
OP7	Raudrahu püsielupaiga piiranguvöönd	Kiirus piiratud 8 sõlme
OP8	Raudrahu püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud 01.04-15.11, kiirus piiratud 8 sõlme
OP9	Taguküla sihtkaitsevöönd	Kiirus piiratud 5 sõlme
OP10	Vaemla sihtkaitsevöönd	Kiirus piiratud 5 sõlme
OP11	Agariku sihtkaitsevöönd	Lubatud läbisõit, keelatud muud tegevused
OP12	Laidelahe sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud 10.02-31.12, va erijuhud, vt kaitse-eeskiri
OP14	Pujuderahu püsielupaiga piiranguvöönd	Kiirus piiratud 8 sõlme
OP15	Pujuderahu püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud 01.04-01.07, kiirus piiratud 8 sõlme
OP16	Kadakalau püsielupaiga piiranguvöönd	Kiirus piiratud 8 sõlme
OP17	Kadakalau püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud 01.04-15.06., 01.09-15.11, kiirus piiratud 8 sõlme
OP18	Kadakalau püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud 01.04-15.06., 01.09-15.11, kiirus piiratud 8 sõlme
OP20	Pujuderahu püsielupaiga sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud 01.04-01.07, kiirus piiratud 8 sõlme
OP21	Soonlepa lahe saarte sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud jääkattevabal ajal, va erijuhud, vt kaitse-eeskiri
OP22	Langekare sihtkaitsevöönd	Sisenemine keelatud jääkattevabal ajal

2.8.2. Kavandatavad liikumispiirangud

Maakonnaplaneeringuga planeeritud tegevused toovad kaasa tabelis Liikumispiirangute vajadus esitatud võimalikud liikumispiirangud. Liikumispiirangud määrab Veeteede Amet liikumispiirangu seadmisest huvitatud isiku avalduse alusel.

Tabel 8. Liikumispiirangute vajadus

Ala planeeringus	Huvitatud isik	Võimalik piirang
-------------------------	-----------------------	-------------------------

Mereala laskeharjutuseks	Kaitsevägi	Sisenemine piiratud määratud ajaks.
Planeeritud tuulikute ala	Tuulikute valdaja	Tuulikutevaheline ala on avalikult kasutamiseks lubatud väikelaevadele, kalalaevadele ja laevadele, mida kasutatakse majandustegevuseks ja riigihaldusülesannete täitmiseks (pikkusega kuni 24 m). Laevad pikkusega üle 24 m, va kalalaevad, ei tohi läbida tuuleparke, vaid peavad hoidma ohutut vahemaad tuuleparkidest. Veeteede Amet võib kehtestada tuuliku lähiümbruses liikumiskeelu ohutuse tagamiseks arvestades eespool toodud põhimõtet.
Planeeritud vesiviljelusala (PV1...PV4)	Vesiviljeluse arendaja	Sisenemine piiratud vesiviljelusala eesmärgipärase kasutamise ajal.
Jäätteks sobilik ala	Maanteeamet	Sisenemine piiratud määratud ajaks.
Võimalikud täiendavad kaitsealused objektid	Keskkonnaamet, Muinsuskaitseamet	Sisenemine piiratud määratud ajaks.

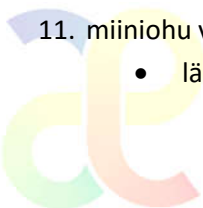
3. Planeeringu lisad

3.1. Planeeringu elluviimine

Planeeringuga kavandatu elluviimiseks on vajalikud järgmised tegevused:

- laevatranspordi arendamiseks tuleb:
 - kavandatud veeliiklusala kanda merekaartidele;
 - võimalikud tekkivad piirangud kanda merekaartidele;
 - võimaliku süvendamisvajaduse (planeeringuga pole kavandatud) korral hinnata üksikjuhtudel eraldi täiendav uuringute vajadus;
- sadamate arendamiseks tuleb:
 - määrata sadama ja/või selle sissesõidutee süvendamisvajadus ning sellest lähtuvalt otsustada KMH-vajadus;
 - mitmekesistada sadamate kasutusviise;
 - kohaliku merepääste võimekuse tagamiseks luua sadamates vastavad tingimused;
- energiavarustatuse tagamiseks tuleb:
 - vajadusel ehitada täiendav elektriühendus Sõru ja Soela vahel;
 - tagada maakonnaülese planeeringuga (ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamisega) koridori asukoht ja tingimused ringtoite ühendamiseks mandri-Eestiga ning merealale kavandatavate tuuleenergia tootmise aladega. Kui planeeringuga kavandatakse ühendused tuuleenergia tootmise aladega merel, tuleb planeering algtada nii maismaa- kui merealale;
- tuuleenergeetika arendamiseks tuleb:
 - kalade rände- ja kudealasid uurida ning tulemustest lähtuvalt määrata täiendavad kasutamistingimused;
 - nahkhiirte elu- ja rändealasid uurida ning tulemustest lähtuvalt määrata täiendavad kasutamistingimused;

- hinnata Apollo ja Vinkovi madalike tähtsus rahvusvahelise tähtsusega linnuala kriteeriumitele vastavuse osas ning tulemustest lähtuvalt määrata täiendavad kasutamistingimused;
 - modelleerida müra (sh madalsageduslikku) ja vibratsiooni ning tulemustest lähtuvalt määrata täiendavad kasutamistingimused;
 - koostada visualiseerimismudel lähtuvalt kavandatavatest tuulikutest ja täpsest paiknemisest ning visualiseeringu alusel valida parim võimalik variant;
5. maavaravarude kasutusele võtuks tuleb:
- esmajärjekorras kasutada Hiiumadala maardla ressursid;
 - hinnata kaevandamise mõju projekteeritavale Kõpu merekaitsealale ja unikaalsete omadustega lainesõidukohale;
6. kalapüügi jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb:
- uute tegevuste planeerimisel viia läbi piisavad kalastikuteemalised uuringud, et oleks tagatud kalavarude säilimine või suurenemine;
 - tagada sadamate töövõime ja kalurite võimalikult lühikese vahemaaga juurdepääs traalpüügi aladele;
 - tagada koostöös KOV-dega rannakalurite juurdepääs väikesadamatesse, paadisildadele ja lautikohtadele;
 - tagada kalade kudemiseks oluliste vooluveekogude suudmete settest puhastamine, et merre suubuvate vooluveekogude suudmed ning tee lähteni oleks avatud. Järgnev nimekiri võib muutuda tulenevalt edasistes uuringutest: Öngu oja, Vanajõgi, Nuutri jõgi, Poama oja, Suuremõisa jõgi, Vaemal jõgi, Luguse jõgi, Armioja, Puulau kanal. Orjaku silm, Laisna kanal, Jõeranna oja, Jausa oja, Prassi kraav.
7. agariku püügi tagamiseks tuleb:
- teha uuring agariku loodusliku taastootmise ning sellest lähtuvate traalimisalade ja koguste kohta Kassari lahes;
8. vesiviljeluse arendamiseks tuleb:
- iga juhtumi puhul otsustada KMH vajalikkus ning vajadusel määrata mõjutavate tegurite (toitainete bilanss, võõrliikide soodustamine jms) modelleerimisvajadus;
9. puhke- ja turismiotsustarbeliste tegevuste arendamiseks tuleb:
- kohalikel omavalitsustel tagada juurdepääs ranna-aladele, veerekreatsiooni- ja purjespordialadele, supluskohadele ja lautritele;
 - unikaalsete loodustingimustega lainesõidu koha mõjupiirkonnas (Kõpu maardla, PT7, PV3) uute tegevuste planeerimisel viia läbi piisavad analüüsid, et tagada lainesõidukoha säilimine;
10. laskeharjutuste ala kasutusele võtuks tuleb:
- nahkhiirte elu- ja rändealaid uurida ning tulemustest lähtuvalt määrata täiendavad kasutamistingimused;
 - lindude pesitsemistingimusi ja -kohtasid uurida ning tulemustest lähtuvalt määrata täiendavad kasutamistingimused;
11. miiniohu vältimiseks tuleb:
- läbi viia võimalik miiniohu välja selgitamine järgmistel aladel:
 - kõik planeeritud tuulikute alad;
 - planeeritud veealuse kultuuriväärtusega asjade uputamisalad PU1, PU2, PU4;
 - planeeritud vesiviljeluse alad PV2 ja PV4;

12. muinsuskaitsete huvid tagamiseks tuleb:

- kaitsealuste objektide ja muinsuskaitse alla võtmise menetlusega objektide lähipiirkonnas tegutsemise korral hinnata mõju kaitsealustele objektidele, vajadusel läbi viia uuringud;
- kanda kaitsealused objektid merekaartidele;

13. looduskaitsete huvid tagamiseks tuleb:

- kaitsealuste objektide ja looduskaitse alla võtmise menetlusega objektide lähipiirkonnas tegutsemise korral hinnata mõju kaitsealustele objektidele, vajadusel läbi viia uuringud;
- kanda kaitsealused objektid merekaartidele;

14. merekasutusega seonduva õigusraamistiku väljatöötamine:

- kohaliku omavalitsuse ja kogukonna osalemine mereala kasutamisel;
- mereala kasutamine riigikaitse huvides;
- liikumispiirangute seadmine;
- olulise ruumilise mõjuga objekti regulatsioon;

15. keskkonna muutuste osas on vajalik (tulenevalt seadusest) kord nelja aasta jooksul teostada analüüs Hiiu merealal toimunud keskkonnamuutuste osas lähtuvalt Eesti merestrategia Mereseire programmi (TTÜ Meresüsteemide Instituut, 2014) alusel teostatud riikliku seire tulemustest ja muudest olemasolevatest andmekogudest või –allikatest saadavatest tabelis 9 esitatud indikaatorandmetest. Maakonnaplaneeringu ülevaatamise käigus antakse hinnang, kas peale planeeritud tegevuste elluviimist on toimunud olulisi muutusi merekeskkonna olukorras. Kui merekeskkonna olukord on halvenenud, siis tuleb analüüsida, kas halvenemise põhjuseks võivad olla merel elluviidud planeeritud tegevused.

Tabel 9. Maakonnaplaneeringu seirekava täiendavad vajalikud andmed

Valdkond	Indikaator maakonnas	Seiratavad parameetrid/ kogutavad andmed
Üldküsimumused	Elanike arv	Elanike arv Hiiu maakonnas omavalitsuste kaupa
	Planeeritud merekasutusviiside uute alade kasutuselevõtt	Millised planeeritud uued merekasutusviiside alad on kasutusele võetud
Kalandus	Kalapüügi andmed	Püütud kala kogused liikide kaupa Hiiu merealal
	Traallaevade arv	Hiiu merealal traalinud traallaevade arv
	Tööhõive kalanduses Hiiu maakonnas	Kalanduse ja kalapüügiga seotud töökohtade arv Hiiu maakonnas
Agariku püük	Töönduslik agariku püük	Püütud agariku kogused Hiiu merealal
Vesiviljelus	Vesiviljelusalad	Vesiviljelus alade arv, asukoht ja suurus Hiiu merealal
	Vesiviljeluse toodang	Vesiviljeluse toodangumahud Hiiu merealal
	Tööhõive vesiviljeluses	Vesiviljelusega seotud töökohtade arv Hiiu maakonnas
Kaevandamine	Maavarade kaevandamine merealal	Kaevandatud maavarade maht Hiiu merealal
Kaadamine	Kaadamise andmed	Merre kaadatud materjalid, materjali mahud ja kaadamise kohad Hiiu merealal
	Meretuuleparkide arendamine	Rajatud tuulikute arv (tk), paiknemine ja võimsus (MW)

Valdkond	Indikaator maakonnas	Seiratavad parameetrid/ kogutavad andmed
Energia tootmine tuulikuparkides	Elektrienergia kogused	Toodetud elektrienergia kogused (MWh/a)
	Tööhõive elektritootmises merel	Töökohtade arv seoses elektrienergia tootmisega merel
Laevatransport	Sadamad	Sadamate arv ja olukord Hiiumaal
	Sadamate ja laevaliiklusega seotud tööhõive	Töökohtade arv seoses sadamate ja laevatranspordiga Hiiu maakonnas
Majanduslik keskkond	Turism	Turistide arv Hiiu maakonnas ja turismimajanduse osakaal maakonna majandustegevuses
	Tulud maakonda	Tulude laekumine Hiiu maakonna kohalikesse omavalitsustesse seoses tootmistevastega Hiiu merealal (elektrienergia tootmine, vesiviljelus jm)

Kõigi hoonestusluba vajavate toimingute läbiviimiseks tuleb teha koostööd Keskkonnaministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Siseministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveametiga, Veeteede Ameti, Lennuameti ja Muinsuskaitseametiga ning küsida arvamust piirnevalt kohalikult omavalitsustelt.

3.2. Kompensatsioonimehhanismide väljatöötamine

Tuuleenergia arendustega võivad kaasneda kohalike elanike jaoks mõjud visuaalse häiringu ja müra näol. Omavalitsuste motivatsioon tuuleenergeetikat toetada on üldjuhul madal kuna sellega kaasneb liiga vähe lokaalselt positiivset võrreldes võimalike negatiivsete mõjudega.

Tuuleenergia tootmise aladelt peaks kohalik kogukond saama kompensatsiooni lähtuvalt võimalikust tekkivast häiringust. Vajadus kompensatsioonimehhanismide välja töötamiseks on ilmnenud nii planeeringulahendust tutvustavatel aruteludel kui ka seisukohtade küsimisel riigiasutustelt ja piirnevate maavalitsustelt.

Planeeringu koostamise ajal kehtiv planeerimisseadus ei võimalda vajalikku nõuet kehtestada. Samas on seaduses sõnastatud ruumilise planeerimise eesmärk tasakaalustada erinevaid vajadusi: ruumiline planeerimine on demokraatlik, erinevate elualade arengukavasid koordineeriv ja integreeriv, funktsionaalne, pikaajaline ruumilise arengu kavandamine, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi. Kohalike mereäärsete elanike, maaomanike ning võimalike arendajate huvid ja vajadused on avalikel aruteludel väljendatu põhjal olnud osaliselt vastukäivad.

Võimalikud variandid kohalikul kogukonnal hüvitist saada on:

- seadusemuudatuse alusel kehtestatava maksu alusel;
- kokkulepped üksikute projektide kaupa arendajatega;
- osalemine ettevõttes aktsionärina.

Seadusemuudatuse korral oleks üheks võimaluseks läbi viia võimalike tuuleenergia tootmise alade uuringud, välja selgitada täpsem tuule-energia tootmise potentsiaal ning seejärel enampakkumise käigus selgitada välja ala arendaja. Osa riigile laekuvast summast kantakse alaga piirnevatele kohalikele omavalitsustele.

Teine võimalus oleks vastavalt igalt toodetavalt MWh-lt määrata tasu kohalikule omavalitusele.

Üksikute projektide kaupa sõlmivad arendaja ja kohalik omavalitsus kokkuleppe, mille alusel tasutakse kohalikule mittetulundusühingule või omavalituse juures olevale fondile kindel summa MWh kohta

ning kohalik omavalitsus saab laekuvat raha kasutada sihtotstarbelisteks investeeringuteks. Sarnane mudel töötab Eestis mitmete tootjate ja omavalitsuste juures.

Ettevõttes aktsionärina osalemise korral tuleks luua piirkondlikele elanikele/maaomanikele võimalus osta eelisaktsiaid.

Esitatud variandid on üldised põhimõtted, mis vajavad edasist detailsemat läbitöötamist ning õigussüsteemi kaasatulemist. Hiiu maakonna merealade planeerimise protsess on ilmekalt selle vajadust näidanud.

3.3. Tuuleparkide visualiseerimine

Eesti Maaülikooli maastikuteatri poolt on 2014. a aprillis koostatud Hiiumaa virtuaalne, kasutaja arvutis reaalajas navigeeritav 3D maastikumudel. Tegu on programmiga, millest on planeeringusse olulisematest vaatepunktidest tehtud ekraanitõmmised kavandatud tuuleenergia tootmise aladele (Lisa nr 2).

Maastikumudelis on tuuleenergia tootmise aladele paigutatud kolme erineva kõrgusega tõenäoliselt kasutatavad tuulikud. Tuulikute erinev tihedus tuleneb tuulikute kõrgusest ja rootori suund tuleneb valdavast tuulte suunas.

Algandmetest ja tarkvaralistest võimalustest lähtuvalt on esitatud realistlik maksimumprogramm kolmes variatsioonis, et vaatajal oleks selge arusaam, milline oleks planeeringu maksimaalsel rakendumisel suurim visuaalne mõju kolme erineva tuulikuvariandi puhul.

